

közgazdász

MAGYARORSZÁG LEGRÉGEBBEN MEGJELENŐ FELSŐOKTATÁSI LAPJA

LIX. évfolyam 4. szám | 2017. DECEMBER

**KARÁCSONY
A VILÁG KÖRÜL**

Így ünnepelnek
a világ népei

**MINDCLASH
GAMES**

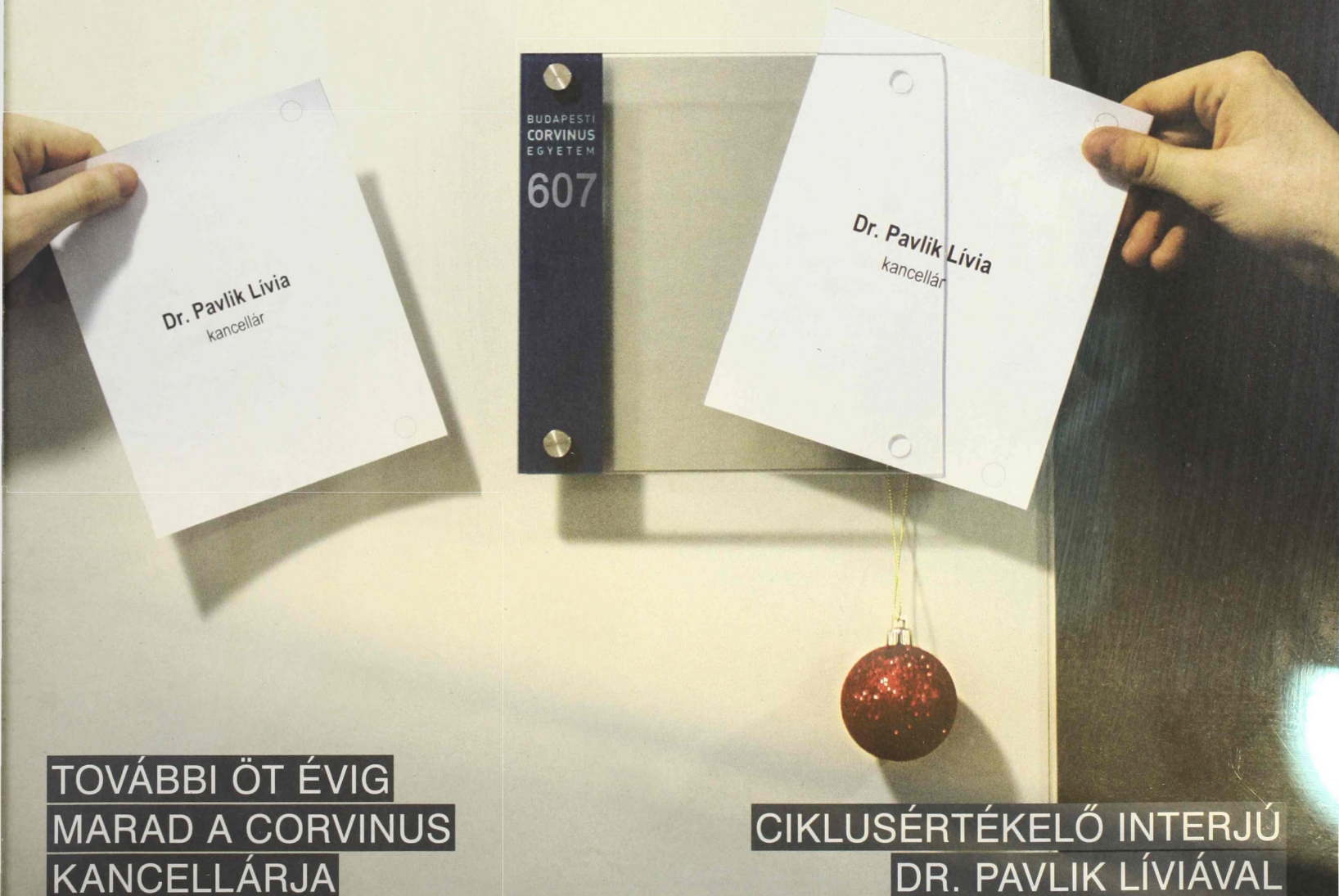
Társasjáték-startup
volt közgazdosokkal

**KÖZGÁZ
KINO**

A film és a
közgazdaságtan
találkozásai

FOLYTASSA, KANCELLÁR ASSZONY!

**TOVÁBBI ÖT ÉVIG
MARAD A CORVINUS
KANCELLÁRJA**

**CIKLUSÉRTÉKELŐ INTERJÚ
DR. PAVLIK LÍVIÁVAL**

közgazdász

▲ a Budapesti Corvinus Egyetem
hivatalos lapja

Főszerkesztő:
Sándor Krisztián

Felelős szerkesztő:
Bogatin Bence

Olvasószerkesztők:
Csejtei Dóra
Horváth Zsófia

Rovatvezetők:
Illés Gergő (Külpolitika)
Kemény Gabriella (Kultúra)
Mikus Áron (Közpol)
Murger Szilvia (Köztudat)
Oberfrank Balázs (Gazdaság)
Toma Franciska (Biznisz)

Címlapfotó:
Ressely Kinga

Fotó:
Bekker Balázs
Ressely Kinga

Munkatársak:
Almási Fanni
Bekker Balázs
Csontos Kata
Hencz Tamara
Kovács Máté
Krámli Szabolcs
Lédermayer Regina
Palotás Zsuzsi
Pásztai Eszter
Ressely Kinga
Szalai Réka

Corvinus Hallgatói Média Központ,
1093 Budapest, Fővám tér 8., E27;
info@corvinusmedia.hu

**Kiadja a Budapesti
Corvinus Egyetem rektora és
a BCE HÖK elnöke**

Tördelőszerkesztő:
Király Zoltán

Nyomdai munka:
CC Printing Kft.
Felelős vezető: Könczey Áron

ISSN: 0230-7529

TARTALOM

KÖZHÍR

Választ(ott) a Közgáz 3

KÖZÉLET

Elveszett kincsek nyomában 4
Az ország első számveteli diákszervezete a Közgázon! 5

KIOSZK

Két kulcsszó: együttműködés és innováció – van még tartalék? 6
Mozaikok a Mozaik konferenciáról – Nemzetközi híru tudós? Nobel-várományos? 7
Vagy egy egyetemi karriert építő jövőbeni rektor? 7

GAZDASÁG

Feltámadhat-e a magyar tőzsde? 8
Homo economicus vs. karácsony 9
21 milliárd érme, amit sehol se foghatsz a kezvedben 9

KÜLPOLITIKA

Karácsony a világ körül – Hogyan ünnepelnek a világ népei? 10
Meggbukott a világ legidősebb diktátora Zimbabwében 11
– Robert Mugabe óriási pusztítást hagyott maga után 11
V4, és minden, ami mögötte van – a Corvinuson beszélgetett 12
a lengyel, cseh, szlovák és a horvát nagykövet 12

KÖZPONT

Három évvel később 13
Folytassa, kancellár asszony! 14

BIZNISZ

Az álláskeresés Tindere: Zyntern 16
Tanulni, tervezni, játszani 17
Társasjátékok a frontvonalban 18
Crowdfunding mire figyeljünk? 19

KÖZPOL

Andorka Rudolf aktualitása 20
Amikor az állam bökdös 21

KULTÚRA

A főszerepben: a közgazdaság 22
Sleeping Beauty Project a MU színházban 23
Mihez kezdjünk bejglievés közben? 23

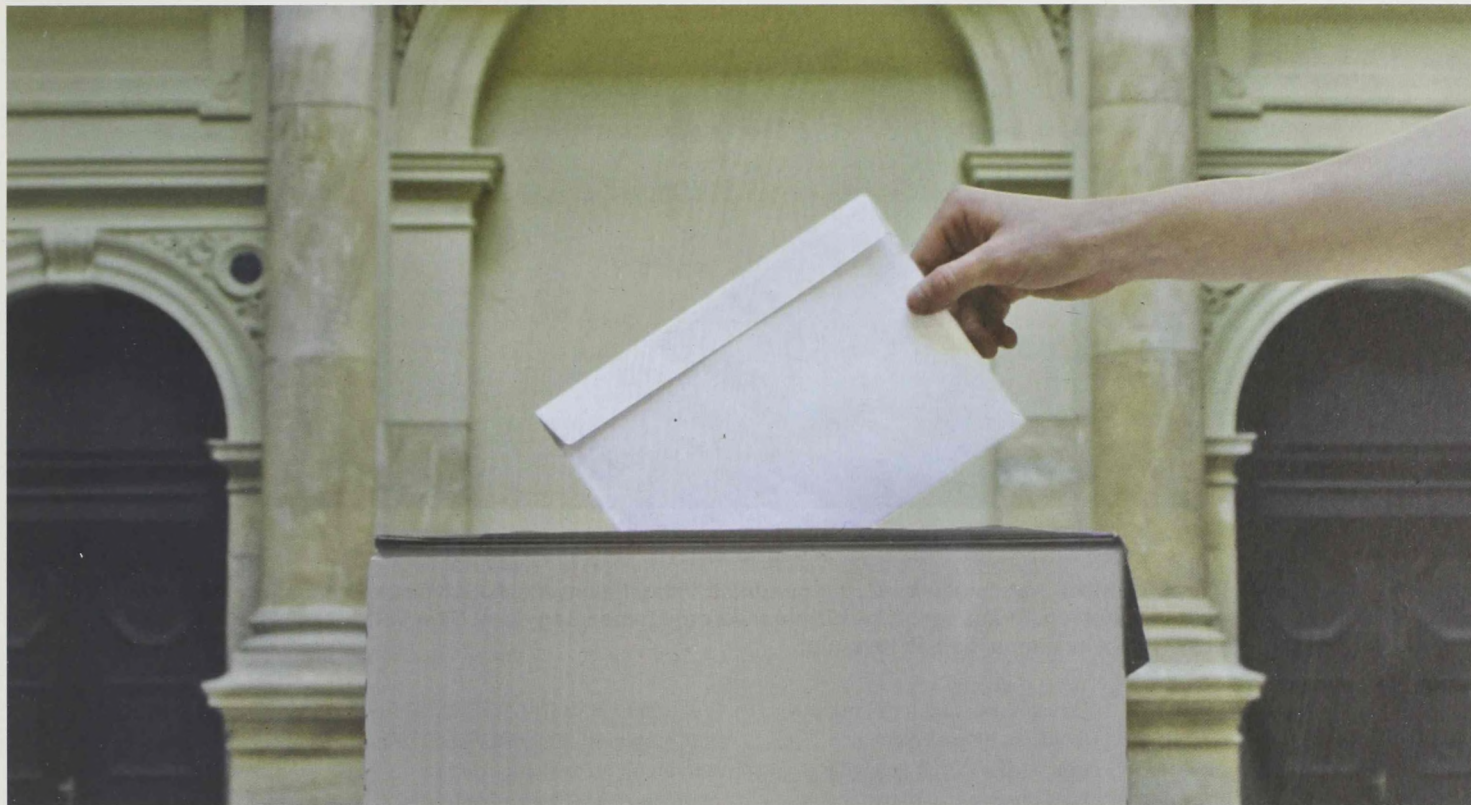
KÖZTUDAT

Leáldozóban a szexuális bántalmazás kora? 24
Legyen ön is jegybankár! 25
Egyenlőség és kirekesztés 25
Új földtörténeti korba léphetünk 26
Mire költi a legtöbb pénzt egy mai fiatal? 27

VÁLASZT(OTT) A KÖZGÁZ

BEKKER BALÁZS ▾

Egy karon jelenleg folynak, két másikon pedig már lezajlottak az idei HÖK választások, valamint ki is osztották a tizenöt választmányi helyet, és az egyetemi HÖK-elnöki kampány is most kezdődik. Áttekintésünk a választások alakulásáról.

Fotó: Bekker Balázs

November folyamán gond nélkül zajlottak le a Közgazdaságtudományi Kar hallgatói önkormányzati választásai. A választásokon két frakció, az FPB és a Vision jelöltjei versengtek a szavazatokért. A 15 választmányi helyre 21 pályázat érkezett: az FPB részéről 12, míg a Vision színeiben 9 hallgató indult. Az eredmények a jelenlegi KTK HÖK jelentős részét is adó FPB frakciónak kedveztek, 38,81%-os részvételi arány mellett mind a 12 jelöltjük mandátumot kapott, míg a Vision 3 helyre tudott jelöltet delegálni.

A K karhoz hasonlóan a T karon is két frakció versenyzett egymással. A Lendület frakció, akik a jelenlegi T kari HÖK egy részét is alkotják, valamint az Újhullám, azonban itt két független jelölt is versenybe szállt a szavazatokért. A T kari kampány jóval nagyobb figyelmet kapott, hiszen a két versengő frakció között sokkal nagyobb rivalizálás alakult ki.

ÓVÁS A T KARON

A T kari eredmények azonban még nem véglegesek, hiszen a jogszabályok értelmében a választást követő 7 napban az eredményekkel kapcsolatos fellebbezés benyújtható. Ez november 16-án meg is történt, egy hallgató óvást nyújtott be. A Felügyelő Bizottság (FB) tájékoztatása alapján a probléma a választási névjegyzékben szereplő hallgatók számával volt. Az FB ezen cikk megszületéséig még nem adott ki hivatalos végeredményt, azonban a közleményükből kiderült, hogy a problémát azonosították, a hibából származóan leadott szavazatok eltávolíthatóak a rendszerből a hallgatók személyiségi jogainak, valamint a titkos szavazás elvének megsértése nélkül. A hivatalos információk alapján 83 olyan hallgató szavazott, aki nem lett volna jogosult.

Ennek keretei között - a Corvinus története során először - a corvinusos szakkollégiumok elnökjelölti vitát is rendeztek a két frakció között. A választások itt is lezajlottak, 38,93%-os részvétel mellett az elsődleges eredmények alapján a HÖK-ös újoncnak számító újhullámosok taroltak, a megszerezhető

15 helyből 13-at ők nyertek, a maradék két helyre pedig a Lendület frakció két tagja tudott odaérni.

A G karon a kari HÖK nem tudta időben elfogadtatni a szenátussal Szervezeti és Működési Rendjét, emiatt nem tudták a választásokat kiírni a másik két karral egy időben. A hiányosság azonban pótolva lett,

a november 28-ai szenátusi ülésen a megjelölt szavazati joggal rendelkező szenátusi tagok egyhangúan elfogadták ezt, így november 29-én kezdetét is vette a szavazási időszak ezen a karon is. Az első végleges eredmények december 14-én kerülnek kihirdetésre. A másik két karral ellentétben, itt nincs két versengő fél, csak a Cunami frakció indult a választásokon, de a 15 választmányi helyért így is lesz verseny, a szavazásnak így is lesz tétje, hiszen a frakció 17 jelöltet indított.

Az egyetemi hök elnöki pályázat is kiírásra került. Mivel a jelenlegi elnök, Szentpáli-Tóth Ádám lapunk megkeresésére megerősítette, nem indul újra, így biztos, hogy január elsejétől új személy fogja betölteni a pozíciót. Információink szerint, a T kari Lendület frakció képviselőjében a választásokon indult Bavlisk Richard volt az egyetlen jelölt, aki december elsejéig leadta pályázatát, és így elindul az összegyetemi hallgatói önkormányzat elnöki pozíciójáért. ✎

ELVESZETT KINCSEK NYOMÁBAN

MINDEN, AMIT A CÖRVINUSON TALÁLT TÁRGYAKRÓL TUDNI ÉRDEMES

KOVÁCS MÁTÉ ▸

Már a legfelső lépcsőn jártam, amikor hatalmába kerített a gondolat: Valami hiányzik. A kedvenc könyvem jutott eszembe, melyet hiába kerestem, nem találtam a helyén. Ekkor ugrott be hirtelen: Az egyetemen hagytam! Nem volt hát más lehetőség, mint másnap egy frissítő kincskeresés az álmos, hajnali levegőn.

Először utam a könyvtárba vezetett, ugyanis korábban sok időt töltöttem el ott. A recepciót vettem először célba, hátha már leadta valaki. Ugyan voltak szép számmal gazdát kereső holmik, a könyvem nem bujt meg közöttük. Azért tettem még egy próbát a polcok soraiban, ahol megakadt a szemem egy kilógó térképen. Gyorsan levettem hát, és tanulmányozni kezdtem. Valamilyen kincses térkép egy darabkája lehetett, első állomásként pedig a földszinti portát jelölték meg. Lesiettem hát, ahonnan rögtön az intézetek folyosóján található ruhatárba irányítottak. Állítólag ott kötnek ki a talált tárgyak is, melyek este tíz után a C épület szekrényeiben, vagy az előadóknak maradnak. A tárgyakat egyébként negyed évente átválogatják, a kisebb értékű ruhadarabokat pedig, melyek már hónapok óta árválkodnak a polcokon, általában jótékony célra adományozzák el. Ugyanakkor már nem is érdekelt annyira a könyvem, a kincs több izgalommal járt. Persze ha már ott voltam, arra is rákérdeztem, azonban hiába.

Nem kellett ugyanakkor üres kézzel távoznom. A térkép egy

újabb részlete került elő, melyen következő helyszínként az E épület bejárata volt megjelölve. Odasiettem hát, azonban hiába kerestem további nyomokat, nem találtam az ég világon semmit. A biztonsági őr vélhetően furcsállotta is a kutakodást, így gyanakodva jött oda hozzám. Szolgálatuknak köszönhetően nem léphet be akárki az épületbe, legalábbis olyan biztos nem, aki feltehetően nem jó szándékkal kíván a falak közé kerülni. Az épület ugyan elvileg nyitott, azonban a vélhetően bűncselekményt tervező, ittas, vagy éppen zavart állapotban lévő személyek nem járhatnak be az intézmény területére. Szerencsére ezek a látszat ellenére nem voltak igazak rám, így elmagyaráztam gyorsan, mi is az én problémám. Pontosabban csak a térképet mutogattam, ebben azonban nem tudott azonnal segíteni.

Miközben próbáltuk kideríteni, mire is akar a papírdarab utalni, azt is megtudtam, hogy a biztonsági őrök rögzített útvonalon ellenőrzik az épületet kívül és belül is, amivel az esetleges oda nem illő plakátokat, embereket, vagy éppen veszélyt jelentő tárgyakat

igyekeznek kiszűrni. A tanítási időn kívül eső rendezvényeket szintén ők biztosítják, ezekhez pedig természetesen engedély is szükséges az egyetem vezetésétől. Rendkívüli esetekben, csőtörésnél, vagy akár tüzesetnél ők azok, akik intézkednek (például az épület kiürítésével), hasonló incidensek bejelentésével pedig szintén hozzájuk lehet fordulni. Beszélgetésünk során aztán egy teherautó érkezett, mellyel egy rendezvényhez hoztak hangfalakat és egyéb technikai berendezéseket. Mint megtudtam, ezeket is leltárba kell venni minden ki- és bepakolás során, ezzel biztosítják a teljes körű biztonságot. Ezek után az őr elfoglaltsága miatt inkább átirányított a Sóház elé, ahol tapasztaltabb kollégája őrizte a nagy értékű eszközöket. Itt került elő a térkép utolsó harmada is, ami egyenesen az E épület portájához vezetett, melyet a nyugati kapunál találtam meg.

Bekopogtam hát, és előálltam a térképpel. Csak nevettek rajtam, és átnyújtottak egy borítékot, melyben az állt: „Az olvasás a legnagyobb kincs”. Ilyen unalmas kliséket régen hallottam – gondoltam

magamban, csalódottságomban azért megkérdeztem, nem ádta-e le véletlenül egy könyvet előző nap. „Milyen könyvről lenne szó?” – kérdezték meg tőlem. Miután leírtam a borítót, sőt, még a könyvjelző oldalszámát is, örömmel értesültem róla, hogy már jegyzőkönyvbe is vették valamikor az előző éjjel folyamán. Mint megtudtam, mind a Sóház, mind az E épület talált tárgyai ide, a portára (képünkön) kerülnek, ahol adatbázist vezetnek róluk, rövid azonosítás után pedig azonnal át is lehet őket venni. Olyan esetben persze, ahol rendelkezésre áll név, vagy nincs leködölve a telefon, a tulajdonost, vagy hozzátartozóját azonnal értesítik is elveszített holmijáról, hogy minél hamarabb visszakaphassa azt. A biztonsági szolgálat egyébként napközben, és az épület nyitása után és zárása előtt, melyekre az északi kapunál és a C épületnél 6 és 22 óraker, a déli kapunál 7 és 20 óraker, a Sóháznál pedig 7 és 22 óraker kerül sor, végig járják az épületet, így garantálva a hallgatók, és értékek biztonságát még akkor is, ha éppen valamilyen „hiba” folytán elválnak egymástól. ✍

AZ ORSZÁG ELSŐ SZÁMVITELI DIÁKSZERVEZETE A KÖZGÁZON!

RESSELY KINGA ▾

Huszonhét pénzügy és számvitel szakos hallgatónk megalapította az ország első számviteltudománnyal foglalkozó hallgatói szervezetét, a Luca Pacioli Társaságot, amely november 8-án, a Magyar Tudomány Ünnepe alkalmából megtartotta megnyitóját az Egyetem dísztermében. A szervezet immár a HÖK által akkreditált diákszervezetként működik a Corvinus falai között, és nem kisebb célt tűzött ki maga elé, minthogy szakkollégiummá alakuljon a közeljövőben. Menyhért Kristófot, a szervezet alapító elnökét kérdeztük a Társaság létrejöttéről, céljairól és tevékenységéről.

LUCA PACIOLI TÁRSASÁG

HOGYAN INDULTATOK A LEGELEJÉN, MI ADTA MEG A MOTIVÁCIÓT A SZERVEZŐDÉSHEZ?

Először középiskolai barátaimmal – Széles Árpáddal, Makay Tiborral és Kovács Sándorral – osztottam meg a számviteltudományi szakkollégium ötletét, még május elején. Azonnal egyértelmű volt mindannyiunk számára, hogy olyasvalamiről van szó, amit egyszerűen meg kell valósítani, bármi történjék is. Ennek több oka is van. Egyrészt mind a négyen régóta kerestük már azt a közösséget az Egyetemen, ahová igazán tartozni tudunk és ahol fő érdeklődési területünkön – vagyis a számvitel területén – a többiek-nél hatékonyabban fejlődhetünk. Másrészt a megvalósítást sürgette az a tény is, hogy a működését a számviteltudománynak és az ahhoz szorosan kapcsolódó adózási ismereteknek szentelő hallgatói szerveződés még nincs – jobban mondva nem volt – nem csak a Corvinuson, de Magyarországon sem. Alapítani kellett tehát egyet! Néhány héten belül felmértük a közvetlen környezetünkben, baráti körünkben elérhető pénzügy és számviteles hallgatók között, hogy mit gondolnak az elképzelésről. Ennek az eredménye az lett, hogy júniusban huszonheten aláírtunk egy Manifestum címet viselő nyilatkozatot, amelyben lefektettük legfőbb céljainkat, megneveztük

küldetésünket és kijelöltük az utat, amely mentén haladni szeretnénk. Így indult az alapítás. Azóta még hat társunk csatlakozott a kezdeményezéshez, így jelenleg harminchárom hallgató a tagja a közösségünknek.

MILYEN RÖVID ÉS HOSSZÚ TÁVÚ CÉLJAITOK VANNAK?

Célunk egyrészt, hogy az egyetemi képzést kiegészítve, saját kurzusrendszert alakítsunk ki, egyfajta sajátos duális képzésként működtetve a már meglévő és jövőbeni vállalati partnereinkkel és tanárainkkal teljes együttműködésben. Ezáltal lehetőséget biztosítanánk tagjaink számára, hogy a számviteli- és adózási ismeretek területén magas színvonalú tudást és kimagasló szakmai eredményeket szerezhessenek. A fő küldetésünk, hogy ezen a rendkívül gyorsan fejlődő szakterületen a szakemberek folyamatos utánpótlását biztosíthassuk a magyar vállalati és akadémiai szféra számára egyaránt. Bár még nagyon fiatal szervezet vagyunk, elviekben igyekszünk már most szakkollégiumként működni, és szeretnénk, ha a gyakorlatban is azzá válnánk mihamarabb. Ehhez elsősorban a szakma iránti tudományos hozzáállásra van szükség. Mi ezt képviseljük – a számviteltudomány atyja mint névadónk megválasztása is ezt szimbolizálja. Nem csupán a tagjaink számára igyekszünk hasznosak lenni, hanem sokr-

tű tevékenységünkkel (például vizsgafelkészítők lebonyolításával vagy versenyek szervezésével) is szeretnénk a számvitel tekintélyét, népszerűségét felvirágoztatni a fiatalság körében.

KIKTŐL KÉRTETEK SEGÍTSÉGET, TANÁCSOT AZ ELINDULÁSBAN?

Sokan segítettek és segítenek is nekünk mindmáig – családtagok, munkatársak, barátok –, amiért nagyon hálásak vagyunk. Két személyt szeretnék külön is kiemelni a segítők köréből. Egyikük Váradi László úr, a Laveco Kft. igazgatója, aki elsőként tudott a mozgólásunkról, biztosította gyűléseink helyszínét és folyamatosan lelki és szellemi támogatást nyújtott, valahányszor szükségünk volt rá. A másik személy, akinek nagyon sokat köszönhetünk, Lukács János professzor úr, a Pénzügyi, Számviteli és Gazdasági Jogi Intézet vezetője. Őt kerestük fel elsőként a huszonhét aláírást tartalmazó Manifestummal a kezünkben. Felkértük rá, hogy legyen szervezetünk szellemi mecénása, legfőbb szakmai minőségbiztosítója. Ő ezt a feladatot június közepén elvállalta, és azóta is lelkiismeretesen végzi, töretlenül egyengeti az utunkat. Váradi László urat a megnyitó ünnepségen a Tiszteletbeli Tag státusz betöltésére, Lukács János professzor urat pedig az egyik legfontosabb pozíció, a Mentor tisztség betöltésére kértem fel a szervezet nevében. A felkérést mindketten elfogadták, így két kiváló taggal lett gazdagabb a Társaság.

MILYEN HALLGATÓK CSATLAKOZÁSÁT VÁRJÁTK A JÖVŐBEN, MIKOR LESZ TAGFELVÉTEL?

Minden tavaszi félévben tagfelvételt hirdetünk, melyre a Luca Pacioli Társaság kizárólag első- vagy másodéves, pénzügy és számvitel szakos hallgatók jelentkezését várja. A tagfelvétel lebonyolítására mindig azt követően kerül majd sor, hogy "Számvitel alapjai"-ból és "Pénzügyi számvitel II."-ből is lezajlott az első negyedéves vizsga, ami körülbelül március közepére tehető. A tagfelvételnek biztosan lesz legalább egy írásbeli és egy szóbeli fordulója is, melyeken alapvetően a jelentkezők szakmai rátermettségét szeretnénk majd felmérni. Addig is, a tavaszi félév elején tervezünk infóestet tartani, illetve majd az aulában felállított standok között is megtalálhatnak minket az érdeklődő hallgatók névadónk, Luca Pacioli bordó-arany képmásánál, és persze weboldalunkon és Facebookon is követhetnek minket.

MILYEN FOGADTATÁS ÉRT EDDIG TITEKET AZ EGYETEM HALLGATÓI ÉS TANÁRAI RÉSZÉRŐL?

Szeretnénk igazán hasznos tagjai lenni a Budapesti Corvinus Egyetem hallgatói közösségének, ameddig csak erre lehetőséget kapunk. A Társaság Pénzügyi számvitel I. tantárgyból máris közel 200 hallgató felkészülését segítette a negyedéves vizsgákra. Nagyon sok elismerő szót és biztatást kaptunk mindenkitől, tanárainktól és diák-társainktól egyaránt. Így nagyon remélem, hogy ezt követően, a még előttünk álló út során is számíthatunk mindenkinek a támogatására. Az Egyetem teljes közössége biztosan számíthat a miénkre.

A teljes cikk a www.corvinuson-line.blog.hu oldalon olvasható. ✎

KÉT KULCSSZÓ: EGYÜTTMŰKÖDÉS ÉS INNOVÁCIÓ – VAN MÉG TARTALÉK?

KOZMA MIKLÓS

Kovács István Vilmossal, egyetemünk nemzetközi és innovációs igazgatójával beszélgettem szakmai háttéréről és a következő időszak terveiről, elsősorban a tudományos eredmények támogatása szemszögéből.

Kovács István Vilmos az oktatási gyakorlatot és a kutatás eredményeit összekötő szereplőként értelmezi magát,

ezért célja, hogy a kutatási környezet formálását is ennek megfelelően segítse. Eddigi karrierje során sokféle, a mostani munkáját támogató szerepkörben szerzett tapasztalatokat. Középiskolai fizikatanárként kezdte pályáját, majd az Oktatási Minisztériumban a nemzetközi kapcsolatokért és az EU-s programok tervezéséért volt felelős. Elsősorban az oktatásra irányuló kutatásokban vett részt. Munkája során nemzetközi összehasonlításban vizsgálta a szakpolitikákat, és a Nemzeti Fejlesztési Ügynökségnél töltött évek alatt oktatáson túli ágazati fejlesztésekért is felelt. Legutóbbi munkahelye az ELTE egyik kutatócsoportjában volt, ahol az oktatási innováció és tudásmenedzsment tárgykörben kutatott. Mindezt össze tudta kötni oktatói munkájával, ami a felsőoktatás-menedzsment több témakörét is lefedte.

A tudományos eredmények az oktatás gyakorlatának fejlesztésére számos esetben jól hasznosíthatók.

Kovács István Vilmos az agy kutatás eredményeinek a tanulás megértésében, és ezen keresztül az oktatás fejlesztésében játszott szerepét említette olyan példaként, ami közvetlen segítséget jelent a tanulási környezet kutatói és fejlesztői számára. A motiváció és a személyes tapasztalatok megerősítése érdekében a hallgatók bevonhatók a képzések tervezésébe, a tanulás szervezésébe, a visszajelzések gyűjtésébe és fejlesztési célú hasznosításába. Fontos, hogy a hallgatók

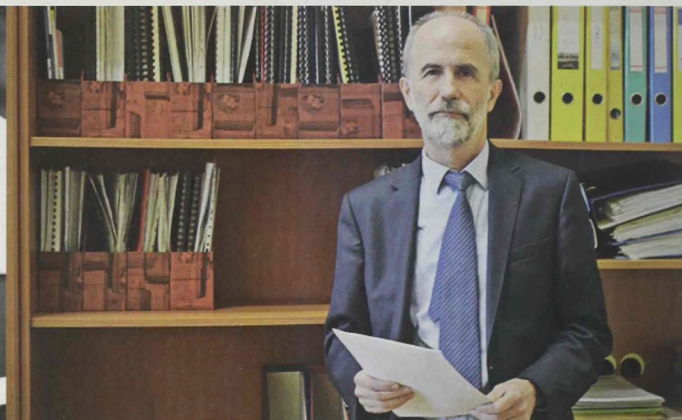

Foto: Szczyka Bori

„oknyomozó munkaként” élhessék meg tanulásukat, azaz a tanulási folyamat maga is kutatási feladatként legyen értelmezhető. Ha valós problémákon dolgoznak a hallgatók, a kutatás alapú tanulás a jövő megoldásaihoz is hozzájárulhat.

Van tartalék az egyes egyetemi funkciók közti szinergia erősítésében is.

Kovács István Vilmos célja, hogy a nemzetközi dimenzió és az innovációs szemlélet erősítésével elősegítse, hogy tartalmilag jobban kapcsolódjon az oktatás és a kutatás, illetve ezen túl az egyetemet körülvevő környezet problémavilága. Ennek eredményeképpen az oktatókra nehezedő időnyomás és teljesítménykényszer kezelhetőbb lenne, valamint a tudományos eredmények nemcsak az akadémiai mutatókban, hanem társadalmi hasznosulásukban is javulnának.

Konkrét megoldandó feladatként látja, hogy az adminisztráció ne elkülönült alrendszer legyen.

Szemléletváltásra van szükség, mind az oktatók adminisztrációról, mind az adminisztráció oktatókról,

illetve kutatókról való felfogásában. Egyrészt az oktatók lehetőleg ne távolságtartással, mint „soha meg nem próbált, kellemetlen akadályként” lássák az adminisztratív feladatokat, sőt akár tegyenek konkrét javaslatokat a folyamatok fejlesztésére. Másrészt a központi szervezeti egységekben dolgozó munkatársak számára érdemes szemponttá tenni, hogy mi lesz a munkájuk tartalmi következménye, azaz a központi feladatok milyen módon befolyásolják az oktatás és kutatás eredményességét. Egy példa a feladatokról: a mainál szélesebb körben és tartalmasabban lehetne megosztani a nemzetközi utakon és projekteken megszerzett tudást. Az ezzel járó munka, amiben van dolga a központi koordinációnak és a kari egységeknek is, jó befektetés.

Nemzetközi stratégia kialakításán dolgozik az egyetem,

amely Kovács István Vilmos koordinálásával 2018 januárjára készül el. Ennek gazdag tematikájából három emelt ki István, mint amelyek jelenleg a fejlődés szűk keresztmetszetei. Egyrészt az intézmény stratégiai dokumentumaiban már ma is hangsúlyos, hogy lépésről lépésre

kétnyelvűvé váljon az egyetem. Ez a nem megkerülhető feladat jelentős erőfeszítéseket kíván már rövid távon is. Másrészt a nemzetközi munka tartalmi vonatkozásait érdemes jobban kiaknázunk. A mobilitással járó masszív szervezési feladatok mellett előfordul, hogy nem marad idő és energia arra, hogy azonosítsuk azt az értékes tudást, amit az egyetem nemzetközivé válása karnyújtásnyira hoz hozzánk. E tudás egymás számára minél inkább elérhetővé tétele előrelépést jelentene. Harmadrészt stratégiai cél lehet az is, hogy a hallgatókat a mainál jobban bevonjuk a kutatási és oktatási feladatok asszisztenciájába éppúgy, mint a nemzetközi munka szervezésébe. Az egyetemen, az egyetemért végzett munka kitűnő gyakorló terepe a hallgatói tanuláshoz.

Összefoglalóan: István azzal szeretne hozzájárulni egyetemünk küldetéséhez, hogy tudományos eredményeink társadalmi hasznosulása erősödjön, az oktatási és kutatási tevékenységek szerves egymásra épülésének lehetőségét kiaknázzuk (a hallgatók bevonásával), és mindennek érdekében erősítsük az innovációs szemléletet az oktatásban, a kutatásban és az egyetemszervezési feladatok ellátása során egyaránt. ✍

MOZAIKOK

A MOZAIK KONFERENCIÁRÓL

NEMZETKÖZI HÍRŰ TUDÓS? NOBEL-VÁROMÁNYOS?
VAGY EGY EGYETEMI KARRIERT ÉPÍTŐ JÖVŐBENI REKTOR?

Lehet, de nem biztos. Aki megteszi az első lépést, és részt vesz a tudományos diákköri munkában egyet biztosan megtanul, hogy a tudomány művelésének kulcsa a módszer, módszeresség és fegyelem, vagyis diszciplináris tudás gyarapítás. Ha mást nem is ér el, legalább különbséget tud tenni az áltudományos lözöngök és a valódi kutatási eredmények között, és a fake news korában ez sem csekélység.

A Hallgatói Tudományos Tanács idei első rendezvénye a Tudományos Diákköri (TDK) Mozaik konferencia volt, ahol a szervezők korábbi TDK- és OTDK-helyezett hallgatók előadásával, tapasztalt konzulensek és TDK-zók tanácsaival és sok hasznos információval ajánlották a TDK-írást. A jövő évi TDK témáit, versenykiírását, a határidőket, a szabályzatban történt változásokat is közzé tették. Mi most a szervezők segítségével ízelítőt nyújtunk egy régebbi és egy frissen bemutatott TDK dolgozatról.

Amann Róbert, és Teszárík Eszter 2015-ös kutatását az előző konferencián hallhattuk. Most a **Közösségi gazdálkodás: a XXI. század alternatív gazdasági modellje** című munkájuk rövid összefoglalását ismerhetjük meg.

A TDK dolgozatban a közösségi gazdálkodás modellt használó vállalatok hatékonyságát hasonlítottuk össze tradicionális versenytársaikkal, a tranzakciós költség elméletet használva. Azt állapítottuk meg, hogy jelentős költségeket képesek a közösségi gazdálkodás modelljét használó vállalatok megspórolni, elsősorban az általuk használt virtuális platform által.

A platform algoritmus biztosítja ex ante a szerződő felek kiválasztásának és a szerződéskötés folyamatának egyszerűsítésével a hatékonyságot. Ex post pedig az alkalmazás által válik lehetővé a szerződés egyszerű betartatása, a felhasználók ellenőrzése, valamint a vállalat és a felhasználók közötti és a felhasználók egymás közötti kommunikációja.

Az elméleti részt egy esettanulmányon keresztül mutattuk be a gyakorlatban, melynek középpontjában az Uber nevű, a közösségi gazdálkodás modelljét használó fuvarszervezést nyújtó vállalat állt, amelynek működését egyik legnagyobb piacán, a londoni piacon elemeztünk.

A dolgozat során egy részletes költség- és bevételelemzés során kimutattuk, hogy az Uber jelentős mennyiségű tranzakciós költséget takarít meg a közösségi gazdálkodás modelljének használata által. Kutatásunk eredménye alapján ez 0,16 font tranzakciós költség megtakarítást jelentett 2014-ben a hagyományos formában működő (licenzelt taxi) versenytársaikhoz képest, 1 font bevétel elérése érdekében.

A modell ezt úgy éri el, hogy az alacsony belépési korlátnak köszönhetően a sofőröknek bizonyos költségek egyáltalán nem lépnek fel, ilyen például a taxi óra bérlése és minden egyéb költség, amely csak a licenzelt taxit használó sofőröket terheli. Továbbá az Uber,

mint vállalat számára is fellépnek költségsökkentő mechanizmusok, ilyen a virtuális platform, melynek fenntartási költségei jóval alacsonyabbak, mint egy hagyományos fuvarszervező vállalaté, így hatékonyabban képes összekötni a sofőröket az utazni vágyókkal miközben a fuvar költségeit is minimalizálja.

Az esettanulmány megmutatta, hogy a tranzakciós költség elmélet segítségével a gyakorlatban is elemezhető a közösségi gazdálkodás modellje, illetve a modell használata jelentős hatékonyságnövelést idéz elő, így olcsóbbá és hatékonyabbá teszi a személyszállítást.

A decemberi Közgáz Kinóban további dolgozatok tartalmát foglaltuk össze! 📌

FELTÁMADHAT-E A MAGYAR TŐZSDE?

OBERFRANK BALÁZS

Miért, létezik egyáltalán? – merülhet fel a téma iránt kevésbé érdeklődő olvasóban a kérdés. Tény, hogy az egyetlen hazai értékpapírpiac, a Budapesti Értéktőzsde (BÉT) nem igazán hallat magáról, kevés információ megy át a köztudatba a sajtó szűrőjén keresztül. Az utóbbi két évben ugyanakkor felkavarodni látszik az állóvíz: jegybanki tulajdonba került a tőzsde, amely már a középállalatok felé nyitna, na meg felbukkant Mészáros Lőrinc is.

A magyar tőzsdének már a rendszerváltástól kezdve hánytatott sorsa volt: 1990-es megalakulása után éveket kellett várni arra, hogy a kapitalista rendszer szerint is működőképes vállalatok jöjjenek létre és megindulhasson az érdemi kereskedés. A hazai vállalati struktúra mindeközben úgy alakult át, hogy a rengeteg mikrovállalkozás mellett aránytalanul kevés kis- és közepes vállalkozás (kkv) jött létre, nagyvállalatról nem is beszélve. Ennek megfelelően a magyar tőzsdén is mindösszes 4 blue chip részvényt jegyeznek. (Blue chipnek hívjuk azoknak a vállalatoknak a részvényeit, akiknek a legnagyobb a tőkéjük, és akiknek a papírjaival a legkönnyebb kereskedni a tőzsdén.) A BÉT-en jelenleg nagyjából 50 vállalat van jelen, de a tőzsde fénykorában is 80 volt ez a szám, a jelenlegi vezetés célja pedig a 100 kibocsátó elérése – ezt már Bozsik Balázs, a BÉT Marketing és PR Igazgatója árulta el az egyetemünkön megrendezett Heller Szakmai Héten.

Mindez szép és jó, de egyáltalán miért ennyire lényeges, hogy minél több vállalat legyen jelen a hazai értékpapírpiacra? A tőzsde alapvető feladata az, hogy összekösse a megtakarításokat a cégek finanszírozási igényével: a piac egyik oldalán a szabad pénzüsszeggel rendelkező magánszemélyek, befektetési alapok (egyszóval befektetők) állnak, a másik oldalán pedig azok a vállalatok, akik nagyobb növekedés vagy beruházás elé néznek, és rövid távon akkora mennyiségű pénzre lenne szükségük, ami nem áll rögtön rendelkezésre. A tőzsdén pedig találkozik a kereslet a kínálattal: a befektetők a vállalatok rendelkezésére bocsátják megtakarításaikat, cserébe köt-

vényt vagy részvényt kapnak, ami hosszútávú rendszeres jövedelemmel kecsegtet. A részvény ráadásul tulajdoni részt is jelent az adott cégben.

Funkcióját tekintve hasonló szerepet töltenek be a bankhitelek, a tőzsdei finanszírozás ugyanakkor jóval nagyobb volumenű is lehet, és több kockázatot is elbír. Egy erős tőzsde így elháríthatja a vállalati szektor növekedése előtti akadályokat, Magyarországon ugyanakkor ennek hiányában inkább a banki finanszírozás dominál. Bozsik Balázs szerint a fejlett tőkepiacok hozzájárulnak egy ország versenyképességéhez, már csak a cégek előírt átláthatósága miatt is.

Ez a transzparencia természetesen nem valósul meg magától, és a felügyeleti szervként a Magyar Nemzeti Bank (MNB) feladata figyelni, hogy a cégek legfontosabb adatai tényleg minden befektetőnek nyilvánosak-e. Az információs aszimmetria mérséklésén túl ezzel a bennfentes kereskedés ellen is fellép a hatóság. Az alkalmazott eszközök részé, hogy figyelemmel

követik a vállalatok közösségi médiás tevékenységét is, valamint adott esetben személyesen látogatnak el egy nyilvános közgyűlésre – derült ki Barnóczki Péter, az MNB tőkepiaci és fogyasztóvédelmi jogérvényesítési igazgatója Napi.hu-n megjelent cikkéből.

2015 novembere óta azonban új szerepben is felbukkant a jegybank, amely 81 százalékos többségi tulajdonrészt szerzett a zártkörű részvénytársaságként működő BÉT-ben, gyakorlatilag felvásárolta a magyar tőzsdét. Az új vezetés új fejlesztési programot határozott meg a 2016-2020-as időszakra. Ebben a tőkepiac mindkét oldalának bővítését tűzték ki célul: több cégre és sikersztorira lenne szükség, valamint az intézményi és lakossági befektetőket is ösztönözni kell, hogy minél több hazai értékpapírt vásároljanak.

A vezetőség különös figyelmet fordít a kis- és közepes vállalkozások tőzsdére csábítására. Idén szeptemberben indult el a kkv-kra szabott BÉT XTEND tőzsdei platform, megtámogatva a közeljövőben

megnyíló Nemzeti Tőkefejlesztési Alappal, amellyel a vállalkozások növekedési céljaira kaphatnak támogatást. A BÉT ezen kívül be-társult a londoni ELITE-programba is, ahol cégvezetők kaphatnak vállalatirányítási továbbképzést.

Bozsik Balázs szerint a tervek megvalósulását több probléma gátolja: az utóbbi időben nincsenek jó tőzsdei sztorik, a készpénztartás szintje túlságosan magas, a pénzügyi kultúra szintén fejlesztésre szorulna, valamint a brókerbotrányok utáni megtépzott bizalmat is helyre kell állítani.

Mindez különösen nehéz olyan környezetben, ahol az elmúlt évek legjelentősebb tőzsdei hírei Schobert Norberthez és Mészáros Lőrinchez köthetők.

A Norbi Update 2014 szeptemberében lépett tőzsdére, ám a részvényeket jegyző Buda Cash bezárása érzékenyen érintette a céget, az MNB rendre felfüggesztette a Norbi-részvények kereskedését ilyen-olyan hiányosságok miatt. A történet végül tőzsdei kivonulással zárult.

Mészáros Lőrinc három cége (Opus, Konzum, Appeninn) ezzel szemben szárnyal, és papírjai a legnépszerűbbek közé tartoznak. Napi forgalmuk már a legnagyobb blue chippekhez mérhető, az árfolyam pedig 2017 eleje óta az Opusnál 14-szeresére, a Konzumnál pedig 51-szeresére nőtt. A cégcsoport sorra terjeszkedik más ígéretes ágazatokban, vásárol fel vállalatokat, a potenciális értéknövekedésben pedig a befektetők is meglátták a fantáziát. A bonyolult cégállomány ugyanakkor nem segíti a megértést, így azt sem könnyű eldönteni, hogy valós piaci teljesítmény, vagy csak a kormányzati hátszél hatása látszódik az árfolyam-ralin. A magyar tőzsdének mindenesetre van még hova fejlődni. ✍

HOMO ECONOMICUS VS. KARÁCSONY

KRÁMLI SZABOLCS JÓZSEF ▾

A legtöbb ember számára a karácsonyi ajándékozás, ezzel az ajándékvásárlás egy természetes folyamat, mondhatni kultúránk része. Azonban joggal merülhet fel bennünk kétség ezzel kapcsolatban, főleg, ha közgazdász szemmel tekintünk a karácsonyi bevásárlásra. A hagyományos közgazdaságtanban a fogyasztó saját jólétével törődik, azaz saját örömeit szeretné növelni. Ebből kiindulva az ajándékozás eleve irreleváns.

Itt jön képbe a karácsony. Karácsonykor a „jobb adni, mint kapni” elv hangsúlyosabb, mint az év bármely szakaszában. Ezen elv alapja, hogy az emberek örülnek a mások örömeinek, pláne akkor, ha ők okoztak örömet másnak. Kimondható, hogy az ajándékozó öröme is növekszik, ezáltal a közgazdászok nem tudnak belekötni a karácsonyba.

Vagy mégis? Érdekes a kérdést a megajándékozott szemszögéből vizsgálni. Egy amerikai egyetem a '90-es években készült felmérés szerint a megkérdezettek szerettei átlagosan 19 százalékkal többet adtak ki az ajándékokért, mint amennyit az adott termékért ők maguk kiadtak volna. Ezt nevezhetjük a karácsony holttehervesztésének.

Ez az eredmény sokak számára nem volt elfogadható, így később lefolytattak egy hasonló tesztet egy reprezentatívabb mintán, és

jelentős jóléti nyereséget kaptak eredményül.

Mi okozta az eredmények közti különbséget? Utólag kiderült egy kísérletből, hogy nem a minta összetétele, hanem inkább a szóhasználat. Előbbi azt kérdezte, hogy mekkora összeg tenné közömbössé,

míg utóbbi ezt úgy fejezte ki, hogy melyik tenné ugyanolyan boldogga. Ebből kifolyólag az utóbbiban értékelték az ajándékozó figyelmeségét és a meglepetést is. Előfordult olyan is, hogy olyan ajándékot kaptak, melyre vágytak, de maguknak nem vették volna meg. Könnyen

megeshet az is, hogy az ajándékozó jobban felméri az ajándékozott igényeit, mint saját maga, így nagyobb öröme okozza neki.

Elmondhatjuk, hogy a kapott ajándék által keltett öröme felül magának az ajándékozásnak a ténye (tehát hogy egyáltalán kaptunk valamit) is fontos számunkra. Sokan ezt tekintik a karácsonyi ajándékozás valódi lényegének. De akkor mi szükség konkrét tárgyi ajándékokra?

Erre a választ a már említett kultúránkban kell keresnünk. Vanak kialakult szokások, melyek keretében az egyszerűség kedvéért érzelmeinket egy tárggyal fejezzük ki. Ilyen a randevúra vásárolt virág vagy édesség, az eljegyzési gyűrű. Karácsonykor is hasonló dologról beszélhetünk.

Tehát a karácsonyi ajándékozásnak van létjogosultsága? A válasz: van, csak okosan kell csinálni. ✎

21 MILLIÓ ÉRME, AMIT SOSE FOGHATSZ A KEZEDBEN

BEKKER BALÁZS ▾

Az angolok és a németek kiérdeklődnek, a franciák és a spanyolok nyerik, a magyarok keresik a pénzt. Az interneten pedig bányásszák. A bitcoin volt az első olyan kriptovaluta, mellyel titkosított tranzakció keretei között lehet decentralizált rendszeren keresztül fizetni.

2009-es megjelenése óta nem egyedüli a piacon, de még mindig vezető szerepben helyezkedik el. Azonban a többi kriptovalutával szemben a bitcoinból csak véges számú mennyiség bányászható. A Satoshi Nakamoto álnéven futó megalkotó 21 millióra korlátozta a valaha is begyűjthető bitcoinok számát.

A bitcoin-rendszer alapjaiban véve hasonlóan működik, mint a rendes pénz, ez is fizetőeszköz, ugyanúgy értéket képvisel, és más valutákra is átváltható. Megjelenése után több mint 2 évig az értéke

az 1 dollárt se érte el, majd ekkor kezdődött az első ugrás, 2011 eleje és 2013 között közel az 1300-szorosára nőtt az értéke, ezután ugyan

viszsaesett, de 2017 elején egy nagyon gyors növekedésnek indult, mely pillanatnyilag is tart, jelenleg a 8500 dollárhoz közelít az értéke.

Azonban problémák is akadtak a bitcoinnal. A decentralizált mivolta miatt a bűnözők is előszeretettel használták, hiszen ez egy biztonságos és lekövetethetetlen fizetési mód volt számukra. Ezért több helyen is megpróbálták betiltani, de mivel a bányászatot itt számítógépekkel végzik, és szintén titkosítva, ezért ezeket a tiltásokat lehetetlen volt betartatni. Így hát a bányászokat érintő állami szabályozások nem érték el a thatcheri szinteket, egyre inkább az elfogadás jellemző. Mára már bitcoin alapú ATM-ek is vannak, Budapesten is található egy. ✎

KARÁCSONY A VILÁG KÖRÜL

HOGYAN ÜNNEPELNEK A VILÁG NÉPEI?

SZALAI RÉKA ▾

A karácsony megünneplésének számos országban hosszú hagyománya van. Habár szokásaik között számos hasonlóság fedezhető fel, számos érdekes eltérés is megfigyelhető. Ünnepi körképünkben utánajártunk, hogyan viszonyulnak különböző államok kormányai a szeretet ünnepéhez.

Franciaország

Francia földön számos nagy múltra visszatekintő karácsonyi hagyomány él, ezek egyike a karácsonyi vásár. Habár napjainkban számos városban megtalálhatóak, a karácsonyi vásárok eredetileg a mai Németország és Elzász területéről terjedtek el Európa-szerte, különösen az 1990-es évek óta. A kelet-franciaországi Strasbourg ad otthont a kontinens legrégebbi karácsonyi vásárának, amelyet 1570 óta rendeznek meg. A franciák számára az ünnep fontos része a bőséges karácsonyi lakoma is.

Az ünnepi készülődés jegyében szintén elterjedtnek számít a betlehemi szobrok és figurák felállítása – főként templomokban. Az utóbbi években heves vitákat váltott ki a kérdés, hogy közintézményekbe (például városházákba) szabad-e betlehemet elhelyezni. Ezügyben ugyanis az ország két fontos tradíciója is ütközik: a szekularizmus és a kereszténység. Franciaországban az állam és az egyház szétválasztását jelentő laicitás elvét 1905-ben törvénybe foglalták, illetve az alkotmány is rögzíti, így szigorú szabályok vonatkoznak a vallási jelképek használatára a közszférában. Másfelől viszont bizonyos keresztény hagyományok ma is fontosak a franciák számára: a francia társadalom vallásos részének többsége római katolikus, ám a népesség 20-40 százaléka vallja magát meggyőződéses ateistának. Ezzel Franciaország egyébként az egyik legvallástalanabb állam a világon.

Kína

A világ legnépesebb államában a karácsony megünneplése viszonylag új keletű tradíció. Főként a nagyobb városokban és a fiatalok körében vált a közelmúltban közkedvelté a karácsony, ám vidéken

továbbra sem elterjedt. Habár a kínaiak számára a karácsony egy nyugatról importált ünnep, ennek is kialakulóban vannak a kínai sajátosságai. Szentestén például sokan színes papírba csomagolt almát ajándékoznak egymásnak, ugyanis úgy tartják, az alma szerencsét hoz.

A karácsony Kínában nemcsak népszerűnek, de rendkívül elüzetliesedett ünnepnek számít. A kommunista országban ugyanis hosszú ideig be volt tiltva a kereszténység és a karácsony ünnepe is. Az állam az 1970-es évek vége óta toleránsabb a vallásokkal szemben, ám ez nem jelent vallás-szabadságot, a vallásgyakorlást a kormány továbbra is szigorúan szabályozza. Kínában a lakosság mintegy 5 százaléka (kb. 68 millió ember) vallja magát kereszténynek, ők napjainkban is számos korlátozással néznek szembe, a karácsony vallásos megünneplésében is.

A karácsony „kereskedelmessített” változata az 1990-es évek óta engedélyezett – elterjedtté válásával azonban egyre inkább elveszik a vallási tartalom. Az ünnep társadalmi megítélése azonban nem mindig kedvező: egyes kínai nacionalisták szerint a Nyugat

a karácsonyt egy eszközként használja a külföldi imperializmus terjesztésére.

Egyiptom

A jórészt Észak-Afrikában található ország neve hallatán kevesen asszociálnak a karácsony megünneplésére, pedig Egyiptom lakosságának mintegy 15 százaléka keresztény, többségük a kopt egyházhoz tartozik, mely sajátos karácsonyi tradíciókkal rendelkezik. Egyiptomban január 7-én ünnepelnek – ahogyan például Oroszországban és Szerbiában is – az ortodox hagyományok alapján. 43 nappal karácsony előtt böjt kezdődik, a hívők nem ehetnek semmilyen állati eredetű ételt. Az ünneplés január 6-án veszi kezdetét templomi szertartással, este pedig lakomával, amely rendszerint báránylevest, továbbá húst, tojást és vajat tartalmaz – azaz mindent, amit a böjt során nélkülöztek. Január 7-én a család és a barátok összegyűlnek, hogy közösen töltsék a napot. Jellegzetes a kahk-nak nevezett édes sütemény ajándékozása is.

Egyiptomban nem csak a keresztények ünnepelnek, sokan tartják

meg szekuláris ünnepként a karácsonyt, amelyet Hoszni Mubárak 2003-as elnöki rendelete nemzeti ünnepévé tett.

Amerikai Egyesült Államok

Az országban az ünnepi készülődés rendszerint közvetlenül háláadás után, november negyedik csütörtökétől kezdődik. New York városa minden évben helyet ad egy látványos paradéknak háláadás napján, amelyen a Téaló amerikai megfelelője, Santa Claus is részt vesz, ez jelöli a karácsonyi vásárlási időszak kezdetét. Az épületeket ünnepi díszbe öltöztetik, számos templomban pedig betlehemet állítanak. Az amerikai karácsonyi vacsora általában pulykából, burgonyából, pitéből és tortákból áll.

Franciaországhoz hasonlóan az Egyesült Államokban is törvényi hagyománya van a szekularizmusnak. Az ünnepi időszakban ezért itt is rendszeresen fellángol a vita arról, hogy a közintézményekben lehet-e karácsonyi díszeket kitenni. A vallásosabb keresztények pedig gyakran kérdőjelezik meg, hogy a „Boldog karácsonyt!” helyett a „Kellemes ünnepeket!” is megfelelő jókívánságnak számít-e. ✎

MEGBUKOTT A VILÁG LEGIDŐSEBB DIKTÁTORA ZIMBABWÉBEN

ROBERT MUGABE ÓRIÁSI PUSZTÍTÁST HAGYOTT MAGA UTÁN

KOVÁCS MÁTÉ ▾

Harminchét év – Ennyi ideig volt hatalmon a kilencvenhárom éves Robert Mugabe, Zimbabwe frissen lemondott elnöke. Az 1980-as függetlenségi harcok hőseként indult, azonban diktatórikus módszerei, a mindent felemésztő korrupció, valamint elhibázott gazdasági intézkedései miatt az Afrika „kenyérkosarának” is nevezett Zimbabwét koldusszegény országgá tette.

Zimbabwe függetlenség utáni történelmét aligha lehet gazdasági sikertörténetnek nevezni. A Robert Mugabe nevével fémjelzett 37 év alatt sikerült a korábban virágzó mezőgazdaságával kiemelkedő országból a térség leggyengébb gazdaságát létrehozni. Az ország azonban csak a 90-es években indult meg a lejtőn, amikor is Mugabe lehetővé tette a fehér gyarmatosítók leszármazottjai által felügyelt ültetvények feketék általi elkobzását. A vagyon újraelosztása viszont nem úgy sikerült, ahogyan azt a köznép várta: az ország legnagyobb, az elnököt is soraiban tudó pártja, a ZANU-PF „erős emberei” mindent saját uralmuk alá hajtottak. Ugyanakkor a mezőgazdasági termelésben tapasztalatlan földesurak nem tudták elérni a korábbi mutatókat, az agrárium összeomlása pedig hamar éhínséghez, és a külföldi exporttermelés megszűnéséhez vezetett.

Mugabe emellett egy olyan törvényt is hozott, mely szerint a zimbabwei cégekben fekete többségi tulajdonnak kell lennie – ez viszont csak a külföldi tőke elriasztására volt jó. Az ország romokban hevert, a csőd elkerülésének érdekében pedig örült pénznymtatásba kezdtek, melynek hiperinfláció lett a következménye. A zimbabwei dollár ugyan a világháború utáni magyar pengő „rekordját” nem tudta megdönteni, mégis, a pénznem gyors értéktelenedése ellehetetlenítette a mindennapi életet. Ennek ellenére még az elhíresült, százbillió dolláros bankjegy bevezetése sem hozta el a rendszer bukását – az ország áttért amerikai dollárra, az infláció pedig hirtelen deflációba csapott át, ami ismét-

ten fékezte a növekedést. Majdnem négy évtized leforgása alatt a GDP alig nőtt valamivel, a helyzet pedig egyre kilátástalanabbá vált.

Idén novemberben azonban az események gyors fordulatot vettek. Az elnök menesztette ugyanis alelnökét, Emmerson Mnangagwát, aki nagy szerepet játszott a rendszer kiépítésében, és sokan Mugabe jobbkezeként tartották. A tisztogatás a hadsereget is elérte, az alelnökkel jó viszonyt ápoló vezetők pedig hamar rájöttek, hogy a saját pozíciójuk is veszélyben forog. Ennek megfelelően léptek, és katonai puccsot indítottak. Tankok indultak meg a főváros, Harare irányába, és hamar kiderült, hogy a hivatalos állásponttal ellentétben nem gyakorlatról van szó. És bár az emberek számítottak a változásra, a gyors fordulat így is nagy megdöbbenést keltett a helyiek körében. Az utcákon csaknem 300 ezen tüntettek Mugabe ellen, aki azonban mindezek ellenére tovább ragaszkodott hatalmához, uralma kezdetétől azt hangoztatva: „Engem csak Isten válthat le”. Végül november 23-án saját, és felesége

biztonságáért cserébe lemondott elnöki posztjáról.

A hirtelen fordulat okozójának sokan az elnök feleségét, a helyiek által csak „Gucci Gracenek” nevezett Grace Mugabét tartják. A diktátor vélhetően a First Ladynek készítette volna elő a helyet Mnangagwa alelnök menesztésével. Grace ambíciói nagyon is valóságosak voltak, ugyanis ő volt a fiatalabb politikusokat tömörítő, úgynevezett G40-es csoport vezetője férje pártjában, a ZANU-PF-ben. A puccs után ugyanakkor – nem minden alap nélkül – sokakat letartóztatták közülük korrupció vádjával: a G40 tagjai voltak ugyanis azok, akik a legtöbb pénzt lopták el a rendszerből, és az elnöki párthoz is ők álltak a legközelebb. Mindemellett a puccs külpolitikai vonatkozásai is érdekesek lehetnek, hiszen Zimbabwe egyetlen komoly befektetőjének Kína számít, a hatalomátvitelben aktívan résztvevő védelmi erők vezetője pedig az események előtt nem sokkal járt Pekingben, egyesek szerint a már a Mugabe leváltását előkészítve.

És hogy mi jöhet Mugabe után? Az elnök lemondása a helyiek

körében nagy lelkesedést váltott ki, sokan tekintenek bizakodóan az elkövetkezendő időszakra. Ugyanakkor kérdéses, hogy az ideiglenesen kinevezett Mnangagwa mennyire tud változtatni elődje politikáján, hiszen ő maga is mélyen részese volt az előzményeknek. Emellett a korrupció továbbra is nagy probléma, az emberek szemében mindössze az „egyik ellenség” került kiiktatásra a diktátor lemondásával. Az előrehozott választásokig – melyre vélhetően jövő nyáron kerülhet sor – persze nehéz messze-menő következtetéseket levonni. Annyi bizonyos, hogy komoly változásokra lesz szükség, hiszen az ország gazdasági mutatói messze elmaradnak a régiós átlagtól. A helyiek mindenesetre reménykednek, és bíznak abban, hogy sikerül majd kiheverniük a Mugabe-rezsim által okozott hanyatlást. Mugabe pedig ahelyett, hogy Mandelához hasonlóan nagy afrikai vezetőként és szabadságharcosként kerülne be a történelemkönyvekbe, sokkal inkább egy ország romba döntéséről marad emlékezetes az utókor számára. 🐦

V4, ÉS MINDEN, AMI MÖGÖTTE VAN

A CORVINUSON BESZÉLGETETT A LENGYEL, CSEH, SZLOVÁK ÉS A HORVÁT NAGYKÖVET

VARGA DÁNIEL ▾

Az ötödik soros magyar V4 elnökség apróójából szervezett panelbeszélgetést a Közép-Európa Társaság november 7-én az Egyetem E épületének IV-es előadójában, V4 + Croatia Ambassadorial Forum címmel.

Az esemény központi témája az együttműködés és annak hangsúlyozása volt, ezen kívül természetesen számos régiós és európai viszonylatban fontos témáról hallhattak a résztvevők. Az előadók Varju Krisztina Dóra, Magyarország 2017-2018. évi V4 elnökségéért felelős miniszteri biztosa, Juraj Chmiel, a Cseh Köztársaság budapesti nagykövete, Jerzy Snopek, a Lengyel Köztársaság budapesti nagykövete, Rastislav Kacer, a Szlovák Köztársaság budapesti nagykövete, valamint Mladen Andrić, a Horvát Köztársaság budapesti nagykövete voltak, a beszélgetést Varga Dániel, a Közép-Európa Társaság ügyvezető alelnöke moderálta.

A V4 ÖSSZEKÖT

A 2017/2018-as magyar V4 elnökség négy alappillérenek kifejtésével kezdte meg a beszélgetést Varju Krisztina Dóra, és hangsúlyozta, hogy a regionális, az európai, a digitális és a globális Visegrád célkitűzéseit a magyar elnökség a közös közép-európai szellemiség erősítésével igyekszik elérni. A közép-európaiság hatékonyan kifejezi a V4 egyik fő motivációját, az

elnökség szlogenje, a #V4Connects, azaz „a V4 összeköt” is ezt hivatott jelképezni: Magyarország, mint ahogy a visegrádi országok, támogatja az európai egységet, hiszen maga a V4 is erről szól.

REGIONÁLIS VISEGRÁD

A regionális együttműködés keretében a nagykövetek egyhangúlag kifejezték elköteleződésüket a Keleti Partnerséggel történő kapcsolatok fokozásának kérdésében, és hangsúlyozták, van még hova fejlődni az észak-déli kapcsolatok tekintetében. Jerzy Snopek emlékeztetett, hogy a Keleti Partnerség Lengyelország és Svédország javaslatára született meg, valamint arra is, hogy ebben a tekintetben kulcskérdés az Oroszországot érintő politika. Juraj Chmiel ezt azzal egészítette ki, hogy az észak-déli kapcsolatokban a V4-nek központi szerepe van – már csak a földrajzi elhelyezkedés miatt is –, ezeknek az alakítására pedig egy közösen támogatott platform a V4+ Együttműködés. Mladen Andrić úgy látta, hogy a V4 rendkívül hasznos eszköze Horvátország számára is ezen kapcsolatok javítására, a V4+-ból pedig annak tagjaként Horvátország is profitál. Rastislav Kacer,

reflektálva a miniszteri biztosszony bevezetőjére, elmondta, hogy a Visegrádi Együttműködés mind egyéni, mind közösségi szinten is sikeres, ez pedig a kooperáció „baráti, rugalmas és folyékony” formájából eredeztethető, valamint szerinte sem szabad elfeledkezni az olyan régiós, ámde egész Európát érintő kezdeményezésekről, mint a Keleti Partnerség, vagy a Nyugat-Balkán integrációjának kérdése.

EURÓPAI VISEGRÁD

Az Európai Unió lehetséges jövőjének és fejlődési irányainak kérdése már időtlen idők óta a közéleti viták szerves részét képezi, a közép-európai régió országai tagállamokként pedig aktívan is próbálnak hatni ezen témák uniós szintű alakulására. Szlovákia számára mindenképpen előnyös volt az euró bevezetése, és mivel az euró átvétele minden tagország számára szerződéses kötelezettség, a további integráció előbb-utóbb elkerülhetetlen. Varju Krisztina Dóra ezzel szemben a hatékonyabb és erősebb államok szerepét hangsúlyozta, még erősebb együttműködést sürgetve uniós és V4-szinten is, mint ahogy Lengyelország is szkeptikusabb a „hard-core Európa-konceptióval” szem-

ben. Jerzy Snopek ennek ellenére elmondta, hogy országa támogatja a banki és pénzügyi reformokat, a mélyebb integráció előtt pedig szerinte a konvergencia erősítésére lenne szükség. Andrić nagykövet úr a mélyebb integráció jobb megértését szorgalmazta a jövőbeni lehetséges válságokat elkerülendő, Chmiel nagykövet úr mottója pedig „az EU felhasználóbarátabbá tétele”, amiben az euró mindig is egy politikai projekt volt.

SLAVKOV EGY BÓNUSZ

Az irányított kérdések után a közönség tagjai is megkapták a lehetőséget a kérdésésre, ezek pedig olyan releváns témákat érintettek, mint az egyre inkább előtérbe kerülő Slavkovi Háromszög, vagy a nyugat-balkáni integráció. Utóbbi vonatkozásában a legfőbb problémát a beszélők abban látták, hogy az EU országainak nagy része nem ismeri el Koszovót, mint független államot, ennek ellenére mindenki támogató álláspontra helyezkedett. A Slavkovi Háromszögre pedig nem mint riválisra kell tekinteni a V4 mellett, ez „egyszerűen csak erősíti az osztrák-cseh-szlovák szubregionális együttműködést”, más szóval „Slavkov csak egy bónusz”. ✍

HÁROM ÉVVEL KÉSŐBB

BOGATIN BENCE ▽

Első, három évet felölelő etapjának végéhez érkezett a magyar felsőoktatásban 2014 őszén bevezetett kancellári rendszer. A reform bevezetését az egyetemek és főiskolák nagy részében kisebb-nagyobb feszültség kísérte – előfordultak látványos, médiafigyelmet kiváltó konfliktusok is –, olyan szélcsend és stabilitás azonban, mint a Budapesti Corvinus Egyetemen, talán sehol sem kísérte sem az átállást, sem a rá következő évek munkáját. Ez első három évet követően második kancellári ciklusára fordulhat rá Dr. Pavlik Livia, aki – sok más kancellárral ellentétben – már a pozíció betöltését megelőzően is ezer szállal kötődött egyetemünkhöz.

2014 novemberétől új korszak vette kezdetét a magyar felsőoktatásban: az állami felsőoktatási intézmények duális irányítás alá kerültek, jelesül a tudományos és oktatási tevékenységek irányításáért a szenátus által választott rektor, a szervezeti és gazdálkodási feladatokért pedig a kormányzat által kijelölt kancellár lett felelős. Ez a kettős irányítási struktúra egy évvel a reformot követően, 2015-ben kiegészült azzal, hogy az intézményi gazdálkodás további szakmai támogatására a kormányzat

életre hívta a stratégiai kérdésekben egyetértési joggal rendelkező konzisztóriumokat. Ezek olyan ötagú testületek, amelyek a kancellár és a rektor mellett három, az emberi erőforrások minisztere által delegált taggal bírnak.

A kancellári reformmal a kormányzat deklarált célja az volt, hogy professzionálisabbá tegye az egyetemek és főiskolák gazdasági-pénzügyi feladatainak ellátását. Éppen emiatt érte gyakorta a szabályozást az a kritika, amelyre egyetemünk Nemzetközi Felsőoktatási Kutatások Központjának egy tavaly készült tanul-

mányában a Veres Pál – Golovics József szerzőpáros is rámutat. Nevezetesen az, hogy a kancellár kiválasztásának feltételei között – a vezetői gyakorlat mellett – nem jelenik meg explicit módon a menedzseri kompetenciák megkövetelése is. Így a formális szabályozás önmagában még nem garantálja, hogy a gazdálkodásban professzionális tudással rendelkező személy kerül majd a pozícióba.

Ha másutt így is lett, a Corvinus esetében biztosan nem erről volt szó, és nincs szó ma sem. Dr. Pavlik Livia mellett nemcsak

kiemelkedő szakmai és akadémiai pályája szól, hanem az a tény is, hogy jövőre lesz harmincadik éve megszakitás nélkül az egyetem kötelékében. 2014-es első kancellári kinevezését követően lapunk kérdésére így válaszolt: „Állami intézmény vagyunk, de nem bízunkunk abban, hogy állandó jelleggel lesz egy olyan sűrűn szőtt háló, amit, ha zuhanunk lefelé, akkor valaki kifeszít alattunk. Magunknak kell megszöni, hogy biztonságban érezzük magunkat”. Most arra voltunk kíváncsiak, hogy három évvel később milyen állapotban van a Corvinus védőhálója. ✎

FOLYTASSA, KANCELLÁR ASSZONY!

BOGATIN BENCE ▾

Pavlik Livia, a Budapesti Corvinus Egyetem kancellárja november 16-án vette át ünnepi keretek között az Emberi Erőforrások Minisztériumában további öt évre szóló megbízólevelét. Az új ciklusát megkezdő egyetemi vezető mérleget vont az elmúlt három év kihívásairól, eredményeiről, és arról is beszélt lapunknak, hogy mire számíthatunk az előttünk álló években.

A kancellári szisztéma bevezetése milyen főbb szervezeti átalakításokkal járt?

Az első nagy kihívás 2014 novemberében az Egyetem működési modelljének átalakítása volt az új jogszabályi környezetnek, a duális vezetésnek megfelelően. Erre – írja és mondja – összesen hatvan munkanap állt rendelkezésre. Ez egy nagyon rövid, ugyanakkor nagyon sikeres és konzultatív periódus volt a Corvinus életében; egyszerre megalapozta azt a bizalmat, aminek a keretein a duális vezetés gyümölcsözően tudott elindulni. 2015 februárjában fogadta el a Szenátusunk azt az új SZMR-t, amely a szervezeti ábránkra rátekintve optikailag is mutatja, hogy a duális vezetési modellben a Corvinuson nem szétválasztani szeretnénk az akadémiai és nem akadémiai területeket, hanem támogató módon összekapcsolni azokat. A rektorátust mint akadémiai vezetést és a kancelláriát mint a szorosan vett gazdasági-műszaki-informatikai-jogi területet olyan központi oktatást-kutatást támogató szervezeti egységkör köti össze, amelyben nem akadémiai szakemberek dolgoznak napi feladataik ellátása során szorosan kapcsolódva az akadémiai területhez. Abban, hogy ezt a szervezeti átalakítást sikeresen végre tudtuk hajtani, nagy előnyömre szolgált, hogy „insiderként” kerültem a kancellári pozícióba, és egyetemi oktatóként jól ismertem a felsőoktatás alaptevékenységét és a BCE belső folyamatait.

A 2015-ös év sem volt eseménytelen, ekkor következtek be ugyanis a legnagyobb szervezeti változások a Fokozatváltás a felsőoktatásban ágazati stratégia keretében, ami érintette a Corvi-

Fotó: Juhász István

nust is. A Budai Campus kiválása és a Székesfehérvári Campus létrejötte szinte párhuzamos folyamatként zajlott le. A Budai Campus kiválása kihívás volt mind szakmai értelemben, mind az érdekegyeztetési folyamatokat tekintve vezetői szempontból, a Székesfehérvári Campus létrehozása pedig egy hosszútávú küldetés első mérföldköveinek lerakását jelentette 2015-ben. A szervezeti átalakulások zavartalanul és békésen mentek végbe, a Corvinus jelenlegi három kara töretlenül tudott tovább fejlődni.

2016-ban az új SAP alapú gazdálkodási és HR rendszer bevezetése jelentette a gazdasági terület számára a legnagyobb kihívást, míg a műszaki-közbeszerzési-informatikai területen a beruházások növekvő üteme indult meg, ami 2017-ben további lendületet vett. Összességében, ahogy említettem, minden évre jutott a napi feladatok mellé komoly szakmai, vezetői kihívás egyaránt.

A drasztikus változások nem könnyítik meg a stratégiai tervezést.

A tervezés akkor is fontos, ha egyébként egy változékony, kevésbé kiszámítható környezetben működik a szervezet. Ebben az esetben az a feladat, hogy a tervet folyamatosan felülvizsgáljuk, és a saját belső folyamatainkat hozzáigazítsuk a változó külső környezethez. Akkor jó egy terv, ha kellően stabil, de megvan benne az a rugalmasság, amivel reagálni képes a kihívásokra. A 2016-2020-as időszakra szóló intézményfejlesztési terv (ift) kijelöli a fő célkitűzéseinket, és az éves operatív tervek ennek megvalósítását célozzák. Az ift-et 2017-ben felülvizsgáltuk, és a szükséges kiigazításokat megtettük az aktuális helyzetértékelésnek megfelelően.

A Fokozatváltás a felsőoktatásban mennyire köti meg az intézmény kezét a tervezés során?

Számos példa mutatja, hogyan tudnak találkozni az ágazati stratégia perspektívái és az egyetem elképzelései. Székesfehérvárott – az ország egyik legnagyobb gazdasági-ipari centrumában – problémát jelent a munkáltatók számára a megfelelően képzett szakemberállomány elérése. A felsőoktatásnak értelemszerűen az a célja, hogy megoldást kínáljon erre a problémára, miközben a Corvinus céljai között régóta jelen volt egy, a közép-magyarországi régió kívüli kutatási bázis létrehozása annak érdekében, hogy nagyobb mértékben hozzájáruljon európai uniós pályázati forrásokhoz. Fogalmazhatunk úgy, hogy összerakunk a szálak Székesfehérvár, az oktatási kormányzat és a Corvinus érdekhálójaiban. Ez teremtette meg az együttműködés alapját a Székesfehérvári Campus létrehozása érdekében. Az ágazati és az intézményi stratégiák összhangját illetően nem lehet figyelmen kívül hagyni az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program (EFOP) pályázati kiírásait sem, amelyek – legyen az a duális képzés, a tehetséggondozás vagy a nemzetközi kutatóhálózatokhoz való csatlakozás –, alapvetően a Fokozatváltás stratégiai elveihez igazodó ift-nk alapján váltak elérhetővé.

2014-től fokozatosan növekednek a bevételek. Milyen tényezőket emelne ki ennek hátterében?

2015-ben volt a legmagasabb a még hat karú intézmény bevétele, majd 2016-ban szinte ugyanezt az összeget sikerült megütni az immáron három karú egyetemen. A 2015. évi bevétel elérésében komoly szerepet játszott a 2011 szeptemberétől felmenő rendszerben bevezetett önköltségalapú finanszírozási rendszer, amelynek keretében az

intézmények maguk határozzák meg – bizonyos határok között –, hogy a képzéseiket milyen összeg ellenében kínálják a hallgatók számára. Ez a változás komoly lehetőséget jelentett a Corvinus esetében a korábbi finanszírozási rendszerhez képest, amikor minden intézmény egységes normatívát kapott hallgatói támogatás címén. Ebben nem tudtuk érvényesíteni azokat a „minőségi előnyöket”, amely a képzéseink hazai és nemzetközi elismertségének köszönhetőek. A finanszírozási rendszer változásának a hatása 2015-re teljesedett ki, mivel a bevezetése felmenő rendszerben történt, tehát az első évben még csak az első évfolyamok működtek ebben a formában, a második évben már a második évfolyamok is, és így tovább. Az új finanszírozási rendszer tehát egy folyamatosan javuló pénzügyi helyzetet eredményezett számunkra, miközben nőtt a hallgatói létszámunk és ennek részeként a külföldi hallgatók aránya is. 2016-tól a pénzügyi pozíció tovább erősödött, megjelentek a költségvetési bevételeink körében az EFOP pályázatok forrásai, továbbá egyedi támogatási lehetőségek is nyíltak a BCE infrastruktúra fejlesztési céljainak megvalósításához.

Két rektorral dolgozott együtt az elmúlt időszakban. Gördülékeny volt az átmenet a váltás időszakában?

Egy szervezet élén a vezetőváltás önmagában is változásokkal jár, és egy duális vezetői rendszerben ez még kiegészül a két vezető „összecsicszolódásának” kihívásaival is. Ugyanakkor el kell mondanom, hogy mind a ciklusom elején regnáló Rostoványi Zsolt rektor emeritus, mind a rektori posztot jelenleg betöltő Láncki András rektor a kooperativitásra és a bizalomra építő vezetői stílust képviseli, ami nagyban elősegíti a közös munka hatékonyságát és sikereit. Lehetséges, hogy közhelynek tűnik, de mégis fontos megjegyezni, hogy a bizalom a sikeres szervezetek kultúrájának egyik legfontosabb értéke, ezt pedig kölcsönösen ki kell érdemelni, és tudatosan kell vigyázni rá, mert a mindennapok hálójában könnyen elveszhet.

Pályázatában kiemelt stratégiai kérdésként utal a humánerőforrás területére. Mi volt az erre vonatkozó stratégia az elmúlt három évben, és mik a kilátások az új ciklusra?

A motivált és megfelelően képzett szakemberek elérése kulcskérdés

Foto: Ithász István

minden szervezet, így a BCE számára is. Természetesen fontosak az anyagi szempontok, de azt semmiképpen nem mondanám, hogy csak pénzügyi alapokon nyugszik az ösztönző-motiváló munkahelyi környezet. A felsőoktatás esetében legalább olyan fontos az inspiráló intellektuális közeg biztosítása, ami vonzó a kollégák számára. Az elmúlt három év teljesítményalapú ösztönzési rendszerének köszönhetően 2016-ra a Corvinuson az átlagjövedelmek az országos felsőoktatási átlag fölé emelkedtek, és a budapesti felsőoktatási intézmények körében az első helyen állnak, ami megbecsülést jelent az egyetem kiváló munkatársai számára. A differenciált bérezés azért fontos, hogy a kollégák érezzék, az egyetem megbecsüli az itt elvégzett teljesítményt. A bérszerkezetünk is kitűnik az országos átlagból: ebben a stabil – azaz a rendszeresen fizetett havi – juttatások dominálnak, kisebb arányban jelennek meg az eseti

jellegű kifizetések, ami szintén egy tudatos folyamat eredményeképpen alakult így napjainkra. A rektori és kari vezetéssel, valamint az adminisztratív területek vezetőivel való egyetértésben 2018-ban is ezen humánpolitikát folytatjuk, így további motivációs elemek épülnek be a minősítésen alapuló differenciált bérezési rendszerünkbe.

Mi a legtöbb, amit ebben a helyzetben intézményi oldalról tehetünk?

Azok az intézményi összefogások, amelyek jelen pillanatban megvalósulnak a felsőoktatásban, segíteni tudják azt a mechanizmust, amely során az intézményrendszer együttesen tudja érvényesíteni az érdekeit. Fontos, hogy ne egyenként lépünk fel, hanem legyen egy közös gondolkodás az ágazat intézményei között, amely tudja artikulálni az ágazati sajátosságokat a megfelelő fórumok irányába. Jelenleg az EMMI Oktatási Államtitkárságán egy kormányelőterjesztés készül el a felsőoktatási intézmények részvételével, amelynek keretében a közbeszerzést jellemző és az egyes eszközök beszerzésére kiterjedő korlátozások csökkentésére teszünk közösen javaslatot a kormány felé.

Miként gondol a felújítási projektekre? Szükséges teherként, ami meghatározza az intézmény gazdálkodását, vagy olyan eredményként, amelyet részben az elmúlt évek sikeres gazdálkodása tett lehetővé?

Ha már a teher szót említette, ez egy édes teher. Valami új létrehozásának a kellemes, de kihívó érzésével járnak együtt az előttünk álló projektek. Ez az édes teher ugyanakkor nem lenne több egy álomnál, ha nem lennének meg a reális pénzügyi feltételek a megvalósítására. Egy új kollégium és egy új sportlétesítmény szerepel a terveinkben, aminek a megvalósítása során 2018 tavaszára szeretnénk eljutni a kivitelezésre vonatkozó közbeszerzések kiírásáig, és az év utolsó harmadában a kivitelezés megindításáig. Ehhez nagyon komoly forrásra van szükségünk, ezért a 2018. évi költségvetési tervet nagyon tudatosan kell kialakítani, beleértve azt is, hogy a működésünkhöz szükséges forrásigényt megfontoltan és racionálisan tervezzük meg. Szóval tervek, feladatok bőven vannak a tarsolyban, és a célom az, mint az elmúlt három évben is, hogy törekedjünk az elérhetetlen tökéletes megvalósítására, mert ez méltó a Corvinushoz. 🐦

AZ ÁLLÁSKERESÉS TINDERE: ZYNTERN

LÉDERMAYER REGINA ▸

Sok sikeres vállalkozás indul a Corvinus falai közül, ezekből egyet alaposabban megismerhetett a közönség az Effemine diákszervezet által szervezett „Sikeres élettörténetek” előadáson.

A Zyntern három korábbi corvinusos hallgató, Barathi Tamás, Megyeri Mirtill és Balogi Attila (képünkön, balról jobbra) alapította 2016-ban abból a célból, hogy a gyakornokokat kereső cégeket és a munkát kereső fiatalokat egy modern és egyszerű platformon kössék össze. Már az egyetemi éveik alatt megfogalmazódott bennük – egymástól teljesen függetlenül –, hogy igény lenne egy ilyen honlagra, mert látták, hogy nem elég hatékony a kommunikáció a felek között. És mint minden jó történet, a Zynterné is egy borozgatás közben született.

Az előadáson jelen lévő Mirtill és Tamás beszéltek a startupokról, a gyakornoki világról és ami összeköti ezeket: a Zynternről. Jótanácsokat is megfogalmaztak, amelyeket a cikk végén ti is elolvashattok, hogy felkészültebben lépjete ki a startup- és vállalkozói világba.

Mindhárman HR-es területen dolgoztak és dolgoznak jelenleg is, több vállalkozással a hátuk mögött. Nagy kapcsolati tőkéjük a Zyntern sikeréhez is jelentősen hozzájárult. Tamás kiemelte, hogy

Jótanácsok Megyeri Mirtill és Barathi Tamás alapítóktól:

- Szerezz más bőrén keresztül tapasztalatokat!
- Legyél nyitott, menj el minél több találkozóra, ismerkedj! Sosem tudhatod, kivel sodor össze a sors.
- Olyan dologgal foglalkozz, amit tényleg szeretsz, mert rengeteg időt igényelhet egy vállalkozás/startup. Ráadásul ha szereted, amit csinálsz, akkor a legjobbá is válhatsz belőle.
- Meg kell tanulnod türelmesnek lenni. Mind a környezetteddel, mind az ötleted megvalósulásával kapcsolatban.
- Érdemes egy dologra fókuszálni, de ha már nem így alakul, akkor a tevékenységeid függjenek össze, és segítsék a nagy célodat!
- Amiben nagy hiányt látnak, az a vállalkozói és startupos gyakorlati tudás oktatása az egyetemeken. Fontos tudni és betartani a megvalósítás lépéseinek mikéntjét és módját.
- A befektetett energia megtérül, de a perfekcionizmus nem egészséges.
- Lányok előnyben a startup közösségben!

az egyik legnagyobb nehézség egy vállalkozás elindításánál az ún. „sales”. Amíg nincsenek befektetők és felhasználók, addig az ötlet csak ötlet marad, akármennyire forradalmi is.

Befektetőkre márpedig nagy szükség van egy vállalkozás elindításához, ugyanis sokkal több pénzt igényel, mint amire az ember gondolna. Itt van például az alapítás díja, banki költségek, áfa, ügyvéd, fejlesztők, könyvelő stb.

Tegyük fel, hogy van befektető és elegendő pénz. Mi kell még ahhoz, hogy a startupod fél év után ne tűnjön el a sülyesztőben? A legfontosabb, hogy az ötletnek legyen piaci alapja, azaz tudjon bevételt termelni. Az előadók több példát is meséltek olyan startupokról, amelyek annyira futurisztikusnak vagy feleslegesnek bizonyultak, hogy senki sem vette volna meg terméket. Szükséges még a vállalkozásban dolgozók lankadatlan

lelkesedése és hite az ötletben.

A Zyntern – amit szokták az álláskeresés Tinderének is nevezni – egy élvezhető platform mind a munkáltatók (főleg multinacionális cégek), mind a gyakornoki munkát kereső fiatalok számára. A kései Y és a Z generáció igényei szerint alakítják az oldalt és reformálják a XXI. századi álláskeresést. Mirtill megosztotta a nézőkkel, hogy a jövő álláskeresése reményeik szerint személyiség, motiváció és „skill”-ek alapján fog történni, a Zyntern is ebbe az irányba fejlesztik.

Hogy tervezik a Zyntern jövőjét? A két alapító nagyon konkrét terveket vázolt fel. Bevezetnék a videóinterjú funkciót, személyiség-tesztekkel előszűrnék a jelölteket az adott állásra. Igyekeznek kiépíteni egy egységes állásfelvételi folyamatot a partnercégeikkel, hogy az álláskeresőknek csak egyszer kelljen kitölteni a jelentkezéshez szükséges papírokat. Szeretnék bővíteni egész Közép-Kelet-Európában, kezdve környező országok egyetemvárosaival. A Zyntern sikertörténete még csak most kezdődik igazán. ✍

TANULNI, TERVEZNI, JÁTSZANI

TOMA FRANCISKA ▾

A MindClash Games egy magyar társasjáték-készítő startup, amely több sikeres közösségi finanszírozási projekten is túl van játékaival. Ámann Richárddal, a vállalat egyik társalapítójával beszélgettünk a kezdetekről, a Trickerionról és a többfókuszúságról.

Honnan jött az ötlet?

Mindketten a Corvinus-on végeztünk marketing területen, és érdeklődtünk termékek piaci bevezetése iránt. Én foglalkoztam is ilyen jellegű dolgokkal korábban, úgyhogy a szakmai alap megvolt. A másik rész a hobbiból jött: a társasjátékozás és a tervezés is már gyerekkorunktól jelen volt – nyilván még elég komolytalan szinten.

Milyenek voltak a kezdeti lépések?

A verseny elindított minket valamilyen irányba, majd az akkori tervet többször kidobtuk és újragondoltuk. Nem voltunk tapasztaltak, először bele kellett tanulni ebbe a dologba. Fontos volt, hogy merjünk iterálni és akár az alapokhoz visszalépni. Először kifejlesztettük a játékmechanizmust (ami egy szellemi tulajdon), majd erre épült rá maga a termék: a grafikai és a gyártási rész. Itt voltunk bajban, mert különösen akkor még nem volt ennek itthon táptalaja. Nyilván voltak társasjátékok, de inkább családi piacra szántak, nem tapasztaltabb játékosoknak szólók – amit mi is csináltunk. Nehéz volt megtalálni a célközönségünket és kevés pozitív visszajelzést kaptunk eleinte. Ennek ellenére hittünk magunkban, úgyhogy elvittük első játékunkat, a Trickeriont egy németországi expóra 2014-ben, ahol már jó visszajelzéseket kaptunk. Akkor még nem volt a termék mögött cég, csak kreatív emberek, akik nagyon szeretnék volna a társast dobozban látni. Ma is kreatív alkotóközös-

ségként működünk, nem életképes nálunk a szigorú szabályok közé szorítás.

Ha jól tudom, Kickstarteren keresztül finanszírozzátok a játékeitokat. Ez hogyan néz ki?

A Trickerionnal többször voltunk a Társasjáték-fejlesztők Napján korábban, ahol nagyon sok értékes (bár sokszor nem túl pozitív) visszajelzést kaptunk. Ettől függetlenül mi elhittük, hogy jó lehet; ekkor találtunk rá a Kickstarter felületére, ami egy közösségi finanszírozási platform. Láttuk, hogy készülnek ott játékok és sok pénzt összekalapoznak az emberek, úgyhogy elkezdtek úgy alakítani az alapkonceptiót, hogy az a Kickstarteren sikeres legyen. A platformon gyűjtők vannak, akik a látványos társasjátékokat szeretnék a gyűjteményükben tudni. Emiatt a jól átgondolt játékelmény mellett arra is oda kellett figyelniük, hogy a játék vizuális világa különleges legyen, olyasmí, ami ezekben a gyűjtkben felébreszti a birtoklási vágyat.

Mi a sikeres Kickstarter projekt titka?

Elkezdtek építeni a közösséget, aki érdeklődött a játékunkért. Kickstarteren nagyon fontos az, hogy a projekt indulásakor mennyien állnak mellé: kell a pozitív visszacsatolás az embereknek, számít a tömeg véleménye. Kickstarterre már úgy kell menni, hogy az emberek várják a játékot: ehhez egy közösséget kellett felépíteni.

Hogyan tudjátok összeegyeztetni a piaci igényeket a játéfejlesztéssel?

Nagyon fontos – és a jelenlegi cég egyik alappillére is –, hogy terméket fejlesztünk; persze, ezek játékok, ahol az élmény a legfontosabb, de az, hogy pontosan milyen játékot keresünk és hogyan jelenítjük meg, az már piaci igényeket figyelembe vevő döntések sorozata. Ez elengedhetetlen a siker érdekében. Most már egyre inkább érezzük azt, hogy mi várható a terméktől. Bízunk benne, hogy ebből tanulva egyre nagyobb fába vágthatjuk a fejszénket, de ez általában a befektetett energiával is arányos.

Csak nemzetközi piacon gondolkodtok?

Alapvetően nemzetközi piacra gyártjuk a termékeket, a harmadik játékunkat azonban már valószínűleg ki fogjuk adni a magyar piacon is. Ez mindenképpen cél volt, de eddig azért volt problémás, mert egyszerűen van egy minimum volumen, amit le kell gyártani a termékekből, és a magyar piacon való értékesítés ezt nem fedezte volna a korábbi játékaiknál. Fejlődik az itthoni piac, de mi részpiacra gyártunk, ami még jóval kisebb, mint külföldön.

Mi volt eddig a legnehezebb dolog a MindClash Games életében?

Egyértelműt nem tudnék mondani, inkább csak a különböző

területeken. Mióta elkezdünk céget és márkát építeni, új kihívásokkal kerültünk szembe, aminek van lelki oldala is: jól kell kezelni a stresszt, a felelősséget, hinni kell abban, amit csinálunk. Van egy időnyomás is: ezen a piacon folyamatosan új termékekkel kell előrukkolni; ezért is fontos az, hogy bevonjunk új, külsős dizájnereket. Így amíg mi belemerülünk egy játékba, amivel dolgozunk másfél évig, közben már készül a következő. Egyszerűen több idő kell egy játéknak ahhoz, hogy eléggé kiforrott legyen. Ez minden esetben években mérhető, könnyű nem látni a fától az erdőt. Végül ott vannak a szervezetfejlesztési dolgok, az együttműködés keretei a csapatban: az új emberek integrálása sokszor nagy kihívás.

Hogyan látjátok a jövőt?

Eddig alapvetően egy-egy projektre koncentráltunk erősen, ez most a harmadik játékunknál is igaz. Valamilyen szinten dolgoztunk máson is, de ezek mindig átfedésben voltak a nagy projekttel, egyfókuszúak voltunk. A jövő évtől tervezzük, hogy több párhuzamos projektet fogunk futtatni egymás mellett. Vannak tervben kiegészítők a korábbi játékainkhoz, illetve újdonságok, amiknek a fókuszja lényegesen nagyobb az eddiginél. Igyekszünk magunkat új kihívások elé állítani a társasjátékok piacának trendjei alapján. A témában és a játékmechanizmusokban is szeretnénk folyamatosan újítani. 🐦

TÁRSASJÁTÉKOK A FRONTVONALBAN

PALOTÁS ZSUZI ▾

A családi és baráti szórakozás offline is lehetséges. A legjobb karácsonyi ajándék a fa alá, egy szuper kísérője egy hétvégi sörözésnek, és nem utolsó sorban kiegészítője lehet egyes oktatási módszereknek. Egy 2016-os kutatás is alátámasztja, hogy bizony a piac egy percig sem stagnál, sőt: növekszik.

A felmérésből kiderül, hogy a társasjátékok piaca gyorsan növekszik és fog növekedni a jövőben is. 2016-ban 29%-os volt az összetett éves növekedési ráta, a pozitív kilátások pedig egészen 2021 végéig borítékolhatók. Ezeknek a biztató adatoknak pedig egészen egyszerű okok állnak a háttérben, amelyek a mi fogyasztási szokásainkhoz kapcsolódnak.

ÖREG JÁTÉK NEM VÉN JÁTÉK

Ez abból adódóik, hogy a társasjátékok átlagos élettartama hosszú, a bevezetésük után sokáig forgalomban maradnak, és növekszik rájuk a kereslet. Ez pedig többek között annak köszönhető, hogy a komfortszintünk növekedésével a

társasjátékok ismétlődő vásárlása is nő. Egy megszokott, kipróbált és megszeretett társasjátékot saját ajánlásunkkal és jobb szívvel tudunk ajándékozni, mint egy újdonságot. Például a Monopolyt, amely a 20. és 21. század egyik legnépszerűbb társasjátéka, 1935-ben mutatták be; az értékesítés csúcsa pedig 2014-ben volt, több mint 79 évvel a bevezetése után. Ehhez hasonló sikerek övezik az olyan játékokat, mint a Catan telepesei, a Cluedo vagy a Rizikó. Az említett játékok esetében jelentősen növelhette a vásárlási kedvet az, hogy mindegyik szervesen kötődik az irodalomhoz, hiszen a játékok nyomán regények jelentek meg. Magyarországon ugyan még gyerekcipőben jár a társasjátékgyártás, de hasonló példaként említhetjük a Piszkos Fred, a

kapitány című társast, amit Rejtő Jenő regényei ihlettek, és az író hőseit idézi.

NEHÉZ ÚJAT MUTATNI

A társasjátékok piaca – nem meglepő módon – nagyon telített, így az innovációt nehézkes eredményessé tenni, és a gyártóknak rengeteg kihívással és buktatóval kell szembenézniük. Többek között a vásárlóerő csökkenésével, ami abból fakad, hogy a piacvezető társasok a prémium kategóriába sorolhatók. A fogyasztók folyamatosan változó preferenciái is a gyártók alkalmazkodását igénylik. Továbbá az értékesítők kötelesek megkülönböztetni terméküket és szolgáltatási kínálataikat világos és egyedülálló értékteremtéssel, hogy túlélhessenek és sikeresek

lehessenek ebben a versenykörnyezetben.

MÉG MINDIG A TÁBLAJÁTÉK A MENŐ

A kutatás adatai szerint 2016-ban az európai, közel-keleti és afrikai régióban volt a legmagasabb a piaci részesedés. Mivel az itt élő emberek a társasjátékok korai alkalmazói közé tartoznak, ezeknek a játékoknak a piaci növekedése a legmagasabb a többi régióhoz képest. A kutatási eredmények alapján az Asmodee Editions, a Goliath B.V., a Hasbro és a Ravensburger a négy piacvezető gyártó. A játéktípust illetően elmondható, hogy a szerepjátékok, a kártyajátékok, a videójátékok és a társasjátékok versenyében a társasjáték vezet a nagyszámú értékesítésnek köszönhetően. ✍

DIÓSZEGI DOROTTYA ▾

A crowdfunding, azaz a közösségi finanszírozás nagy népszerűsége telt szert az elmúlt évtizedben. A rendszer a vállalkozó szelleműeket és a kisebb-nagyobb összeget befektetni vágyókat köti össze, a finanszírozók apránként összeadják egy adott projekt vagy vállalkozás elindításához szükséges pénzüsszeget, általában egy internetes platformon keresztül.

A meghirdetett projektek igen sokfélék lehetnek: lehet szó startupok beindításáról, jótékony célra való gyűjtésről, kampányok, kutatások finanszírozásáról, de előfordul olyan is, hogy magánszemélyek, például diákok szedik össze a tanulmányaikhoz szükséges összeget a közösség segítségével.

Az első crowdfunding oldal 2003-ban jött létre, azóta számos hasonló platform született. Ezek közül az egyik legnagyobb és legismertebb a Kickstarter. Az oldalak általában 3-5% jutalékot kérnek, míg a használat teljesen ingyenes; a jutalék kifizetése a legtöbb esetben csak akkor szükséges, ha sikeresen összegyűlt a meghirdetett összeg. A koncepció a „sok kicsi sokra megy” elvén alapszik, így egészen kis összegű hozzájárulásokkal is reális esély van a cél elérésére.

Ha valaki hasonló módon kíván finanszírozni egy általa elindított kezdeményezést, vannak olyan buktatók, amelyekre különösen oda kell figyelni. Akármennyire is vonzó a sharing economy ezen formája, a procedura korántsem olyan egyszerű, hogy meghirdetjük a projektet és automatikusan dől a pénz.

Az efféle kezdeményezés általában egy jó ötlettel indul, azonban ez korántsem elég ahhoz, hogy garantálja a finanszírozási kampány sikerét. A potenciális finanszírozókat meg kell nyerni az általunk képviselt ügynek, ennek legjobb módja pedig egy részletesen kidolgozott anyag közzététele, amely tartalmazza a terveket, a célokat, a személyes motivációt, valamint az összegyűjteni kívánt pontos összeget, a kampány időtartamát, illetve néhány olyan pontot a vállalkozás felállításának folyamatában, amihez szükséges

a közösség pénze. A branding ez esetben azért kiemelkedően fontos, mert tulajdonképpen arról van szó, hogy olyasvalakiket kell meggyőzni, akik nem ismerik a kérdéses vállalkozót, nem tudják, mennyire megbízható, és mi a valószínűsége az üzleti sikernek.

A megfelelő platform kiválasztása szintén kulcsfontosságú, hiszen meg kell találni azt az oldalt, ahol az adott projekt típusa a legsikeresebb lesz, vagy egyáltalán megjelenhet. Hiába lehet például a legvonzóbb a Kickstarter használata, itt a kampányokat nagyon szigorúan szűrik. Erre az oldalra csak jól mérhető eredményű projektek kerülhetnek fel, jótékonyági vagy magánélettel kapcsolatos célok nem. A crowdfunding népszerűvé válása óta számos oldal jött létre, azonban a megfelelő kiválasztása mindig hosszasan és körültekintő munkát igényel.

Miután sikeresen elindult a kampány, nem szabad elfelejteni, hogy a finanszírozók általában elvárnak valamit a befektetésükért cserébe. Ennek formája sok mindentől (például a projekt, kezdeményezés típusától) is függ: vannak esetek, ahol egy köszönetnyilvánítás, egy személyes találkozás, egy, a crowdfunding kampány sikeres teljesülése utáni visszajelzés vagy adott esetben az elkészült termék eljuttatása is elegendő, azonban akadnak ennél bonyolultabb helyzetek is. Ne ígérjünk/vállaljunk olyasmit, aminek a teljesítésében nem vagyunk biztosak, valamint, ha üzlet-rész, profitrészesedés a honorárium, ne essük a ló túlsó oldalára. Veszélyes helyzetet eredményezhet, ha a vállalkozásunk nagy részét elosztogatjuk ilyen formában, ígykezni kell legalább 50%-os tulajdonrészt megtartani, hogy ne érhesen minket kellemetlen helyzet sem pénzügyi, sem döntéshozatali szempontból a jövőben. ✍

ANDORKA RUDOLF AKTUALITÁSA

MIKUS ÁRON ▸

Az Andorka Rudolf Társadalomtudományi Társaság, a Budapesti Corvinus Egyetem, valamint a KSH Népeségtudományi Kutatóintézet 2017. november 16-án emlékkonferenciát szervezett Andorka Rudolf halálának huszadik évfordulója alkalmából a Corvinuson. Az előadók Andorka munkásságának megfelelően különös hangsúlyt helyeztek a szegénység, családformálás és termékenység kérdésre. Beszámolóinkban összeszedjük a konferencia legérdekesebb megállapításait, amelyek megmutatják, hogy a fenti kérdések, ma is különösen aktuálisak.

Fotó: Arka Emlékkonferencia

Tóth Olga elmondta, hogy mai napig egy téves idealizált családképpel találkozhatunk még a tankönyvekben is. Holott Andorka Rudolf és munkatársai tényekkel, adatokkal cáfolták a több generációs együttélést mutató, sokgyerekes családmodell általános elterjedtségét. Kutatása megmutatta, hogy a gyakori korai megözvegyülés, az újráházasodás és a magas gyerekhaldóság együttes következtében a családformák széles változatossága volt megfigyelhető Hajdúdorogon már a századforduló idején is. Lengyel György kutatásában a szubjektív jólét két fajtája közötti összefüggést vizsgálta és megállapította, hogy az anyagi jólét komoly hatást gyakorol az úgynevezett eudaimonikus jólétre, amely a szabadság, a kompetencia és a társas beágyazottság érzetét vizsgálja. Érdekességként megállapította, hogy a gyerekszám növekedéssel a családok jólét érzete csökken az adatok alapján.

Koltay Júlia és Kmetty Zoltán megállapították, hogy a kapcsolatok szerepe és felhasználási módja más azok számára, akik rosszabb

helyzetből érkeznek, és azok esetén, akik privilegizált családi háttérből származnak. Keller Tamás a „Képes vagy rá” projekt eredményeit ismertette, melynek lényege az volt, hogy általános iskolás diákoknak mutatták meg a középiskolák felvételi követelményét és azt, hogy a jegyeik alapján ők bekerülhetnek ezekbe az intézményekbe. Ennek hatására a projektben résztvevő diákok nagyobb arányban jelentkezhettek középiskolába. Az előadó kihangsúlyozta, hogy ez volt az első olyan projekt, ahol nem gazdasági ösztönzőkkel, sikeresen növelték a középfokú oktatásba jelentkezők számát. Radó Márta Kisfalusi Dorottyaival közös kutatásának eredményeit ismertette, amiben megállapították, hogy egy roma padtárs pozitívan formálja a gyerekek romákról alkotott véleményét.

Bartus Tamás megállapította, hogy a második gyermek vállalására leggyakrabban a házastársi kapcsolatok során kerül sor, illetve azt, hogy az alacsony iskolai végzettségűek inkább életjátszó kapcsolatban élnek és szülnék gyermeket. Ezen kívül vizsgálta azt, hogy a nők mekkora eséllyel

élnek párkapcsolatban egy náluk alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkező férfival. Kutatása alapján kétségesnek tartja, hogy ez a párkapcsolati forma hatással van a gyerekvállalásra. Harcsa István és Monostori Judit a család szerkezeti változások mayarazására különböző modelleket hoztak létre. Nyugat- és Észak-Európa esetén a férfi és női munkavállalás egyaránt jelen van, a nők egyenlően fontos tagjai a társadalomnak. A keleti régiókban ezzel szemben egy strukturális átalakulás ment végbe a szovjet blokk felbomlásával, így a demográfiai átmenet ennek megfelelően fejt ki a hatását. Szerintük léteznek hosszútávú tendenciák, de a válságok megakasztják, sokszor ellentétes irányba fordítják a folyamatokat. Felhívták a figyelmet arra, hogy az országos adatok nem minden esetben fedik le a valóságos eseményeket, mert ezek társadalmi rétegenként eltérhetnek. Szalma Ivett és Takács Judit megállapították, hogy a férfiak esetén az anyagi bizonytalanság és túl erős anyagi háttér egyaránt, valamint a társadalmi státusz és a korábbi gondozási tapasztalatok hátráltató tényezők lehetnek a gyermekváll-

alás kapcsán. A férfiakra jellemző az óvatosság és sok esetben nem a saját gyermeküket nevelik. Vaskovics László előadásában elmondta, hogy nem létezik, egy speciális magyarokra jellemző családformálási tendencia.

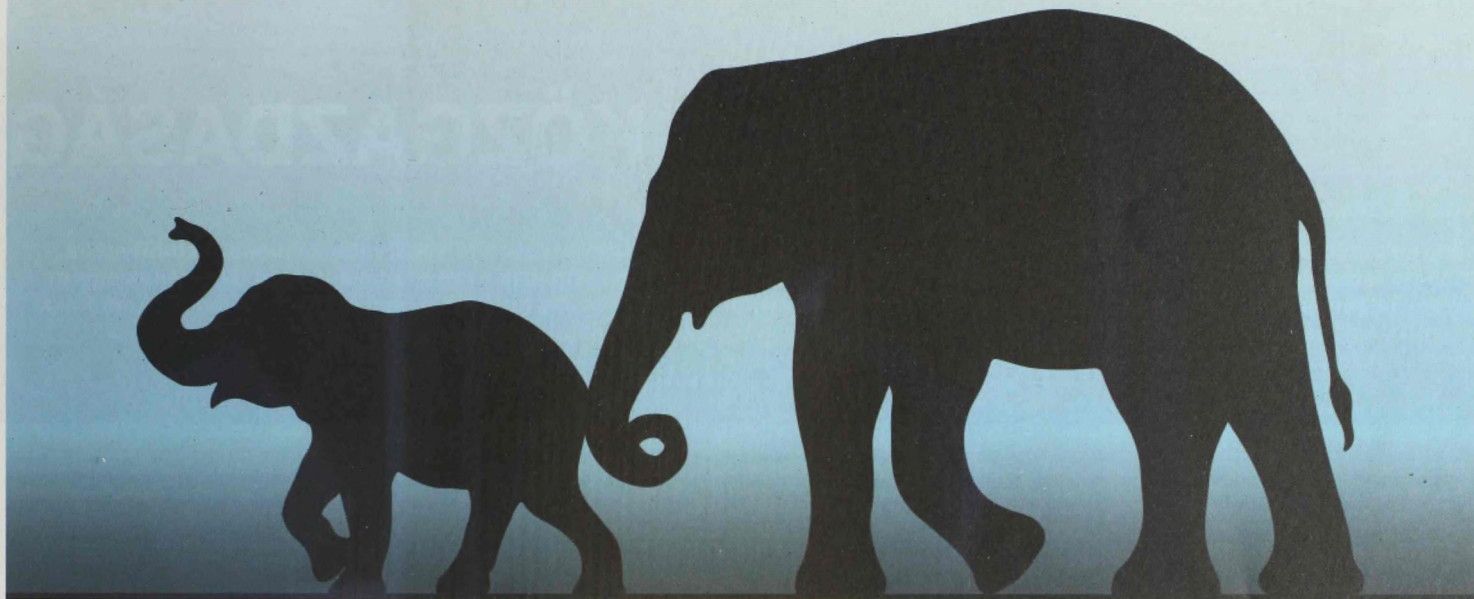
Arnold Petra kutatásának eredményei megerősítik azt is, hogy az egészséges énkép, a megküzdő képesség, az önreflexió, az önismeret mind olyan tényezők, amelyek segítenek az átmenet átvészelésében, a felnőtté válásban, illetve abban is, hogy a kábítószer-használat kontrollált maradjon. Mindez felhívja a figyelmet ezen képesség fejlesztésére irányuló prevenció programok fontosságára. Továbbá láthatjuk, hogy mind az elsődleges, mind a másodlagos szocializációs közegnek meghatározó szerepe van az egyén identitásfejlődésében, valamint a droghasználat tekintetében, nem csak serdülőkorban, hanem a középiskola és az egyetem közti átmeneti időszakban is. Ezért fontos lenne, hogy a preventív beavatkozások serdülőkorra, és az egyetem eleji, fiatal felnőttkorra is kiemelt figyelmet fordítsanak.

A teljes írás a [LIX. évfolyam 4. szám | 2017. DECEMBER](http://corvinusonline.blog.hu/n olvasható. ✎</p>
</div>
<div data-bbox=)

AMIKOR AZ ÁLLAM BÖKDÖS

TOMA FRANCISKA ▾

Hatására az elmúlt évek alatt megnőtt a szervdonorok száma, kevesebben csálnak az adóval és biztonságosabb jelszavakat használnak Nagy-Britanniában – mégis vitathatók alapelvei és módszerei. A szóban forgó „nudge”, azaz bökdösés elméletét az idei év Nobel-díjasa, Richard Thaler viselkedési közgazdaságtan professzor és kutatótársa, Cass Sunstein jogász, Barack Obama volt tanácsadója dolgozták ki.

A kármennyire is jó lenne nekünk a gazdasági folyamatok elemzéséhez, az emberek nem teljesen racionálisak. Érzések, érzelmek hatnak rájuk (ránk), amelyek befolyásolják döntéseiket és így egyrésztől kiszámíthatatlanabbá, másrésztől befolyásolhatóbbá teszik azokat. Erre jött rá Thaler és Sunstein is: a „nudge” a homo sapiens érzelmére építve olyan ösztönzőket vezet be a mindennapi életbe, amelyek hatására megváltozik viselkedésünk. A ’bökdések’ előreláthatóan és tervezhetően befolyásolják az emberi viselkedést, méghozzá anélkül, hogy bármit is tiltanának vagy nagymértékű változások következnenek be az ösztönzők rendszerében.

Mit is jelent ez a gyakorlatban? A cikk nyitányához visszatérve képzeljük el azt, hogy a britek valamilyen oknál fogva nem szeretnek adót fizetni gépjárműveik után, többszöri felszólításra sem. A felszólításokat bonyolult jogi nyelven megfogalmazva küldik el az adósoknak – hiába. Ekkor kitalálják azt, hogy az érthetetlen szöveg helyett egyszerűbb kifejezésekkel küldik el a levelet – egyes

esetekben még az adós autójáról készült képpel együtt – mondván, hogy amennyiben nem fizetnek adót, elveszítik az autójukat. Ennek a „bökdésnek” a hatására jelentősen megemelkedett az adakozó kedvű állampolgárok száma, főleg azok körében, akik fényképet is kaptak autójukról.

A kutatók az elméletről 2008-ban megjelent könyvükben (*Nudge: Improving Decisions about Health, Wealth, and Happiness*) kitérnek a „bökdések” alkalmazhatóságáról politikai célokra is. Úgy gondolják, az emberi viselkedés ily módon történő befolyásolása jó hatással lehet a választási architektúrákra a libertárius paternalizmus rendszerében többek közt pénzügyi, egészségügyi és oktatási területeken. Az elméletet a gyakorlatban is egyre többször alkalmazzák: a már említett brit példák mellett az USA-ban is folytak kísérletek hasonló eszközök bevezetésére, és egyre több nyugati ország nyitott az alkalmazásukra.

A bökdések segítségével az állam a számára kedvező választások irányába tudja terelni polgárait, így az elmélet elfogadottsága nem éppen teljes: egyes források egyenesen a

kényszerítés szinonimájaként emlegetik, és demokráciaellenesnek nevezik. A „bökdösséssel” kapcsolatos döntések a legtöbbször vitathatók, főleg, ha politikai ellenérzet is társul hozzájuk. A pártszimpátia nagyban hozzájárul az elmélet elfogadásához (vagy éppen el nem fogadásához), hiszen az bármely oldalról támadható attól függően, hogy milyen beállítottságú politikai döntése van célkeresztben. Ezt jól igazolja egy amerikai kutatás is: a liberális elvű változásokat elősegítő „bökdések” a republikánusokból váltottak ki ellenszenvet, míg a konzervatív célokra való használatlaltal a demokraták nem voltak megelégedve. Érdekes ugyanakkor, hogy egy politikailag semleges „bökdés” a kísérlet résztvevői ugyanolyan arányban támogatták a „nudge” elméletet.

A közvetlen, de rejtett beavatkozással a döntési helyzet úgy határozható meg, hogy az a politikai erő számára a legkedvezőbb legyen. Ehhez nem is kell mást tenni, mint hogy könnyen elérhetővé tenni az általuk preferált megoldásokat, azokról aktívabban kommunikálni és ezzel egyidőben nem kívánt választásokat nehéz-

kessé, teherre tenni az állampolgárok számára.

Minden jel arra mutat, hogy a „bökdösés” hamarosan hétköznapijaink része lesz, hiszen a módszert nem csak állami szervek használhatják, és nem csak politikai célok elérésére alkalmas. Az extra ösztönzés más helyeken is jól jöhet, például a különböző nagyvállalatok számára: segítségével és észrevehetetlenségével nagyobb keresletet teremthetnek termékeik vagy szolgáltatásaik iránt, így már most is sok globális vállalat tartja az eszköztárában. Ezzel párhuzamosan próbálkozik „bökdésekkel” az ENSZ, a Világbank, valamint a brit, német, japán és szingapúri kormány is.

Meg kell említeni ugyanakkor, hogy a „bökdések” a gyakorlatban senkit nem kényszerítenek semmire. Sokkal inkább egy „laissez faire” modellt követnek, amelyben úgy lehet strukturálni a választási lehetőségeket az állampolgárok és fogyasztók csoportjának, hogy azok az állam vagy a vállalat számára legkedvezőbb döntésre jussanak. Felmerül azonban a kérdés: ők mindig tudják, mi nekem a legjobb? ↗

A FŐSZEREPBEN: A KÖZGAZDASÁG

PALOTÁS ZSUZI

Nemrég indult el a Közgáz Kino az egyetemen. Eddig három vetítés zajlott le és lelkesen folyik tovább a munka. Kéthetente, a 3005-ös terem falai mögött valami nagyon különleges történik: a filmes világ találkozik a közgazdaságtannal. Eltöltöttek együtt három kellemes órát, hallgatókat, véleményeket és kritikus látásmódokat várva. De természetesen a pusztán kíváncsiságnak is szorítanak helyet. A Filmvilág főszerkesztőjével, Schubert Gusztávval, a filmklub szervezőjével, Ispanovic Mátéval és a kommunikációért felelős Sipos Júliával beszélgettünk.

A beavatlan szemnek egy egyszerű filmklubnak tűnhet, azonban különlegessége abban rejlik, hogy kifejezetten nekünk, corvinusosoknak szóló filmeket vetítenek és a klub nyitva áll az összes egyetemi hallgató előtt. „Ilyen értelemben vett filmklubja nem volt az egyetemnek, esetleg a diákszervezeteknél fordul elő ilyesmi. Ezért van egy általános igény rá a hallgatók körében” – osztja meg Máté. Az ötlet Sipos Júlia és Baksa Máté nevéhez fűződik, akik felismerték ezt az igényt és igyekeztek egy olyan platformot teremteni, ahol nem csak a filmes világ találkozik a közgazdaságtannal, de az oktatók is a hallgatókkal. „Azt gondolom, hogy ahogyan én is, oktatóink nagy része is használja a filmeket a kurzusokban. A filmklub műfaja pedig alkalmas arra, hogy ezeket együtt, a különféle karok hallgatóival, oktatóival közösen dolgozzuk fel.” – teszi hozzá Sipos Júlia. Tehát a klub nem titkolt sajátossága az oktatói jellege, a különböző társadalmi problémák több fajta, minél színesebb véleményekkel tarkított, körbejárása. Az oktatók között is vannak, akik olyan jó kezdeményezésnek találják a klubot, hogy felajánlották, hogy gyűjtenek a Közgáz Kino számára kínálatot a saját tárgyukhoz kapcsolódva. Az adott fél év adott tematikus

irányának és az ahhoz kapcsolódó filmeknek a kiválasztására kérték fel a Filmvilágot, Gusztáv személyében. Ennek a félévnek a témája a szervezet, mint olyan. A téma köré szerveződve vetítésre került a Hullám, a Grönholm-módszer és a Tokiói tortúra. „A filmek többek között bemutatják, hogyan működik egy hierarchikus szisztéma, akár egy iskolában, akár egy vállalatban. Ezek vonatkozásaiban és folyamányaként hogyan alakulhat ki anarchia vagy éppen milyen manipulációs módszereken keresztül választanak ki középvezetőket.” – beszél a filmek tartalmáról Gusztáv. Mátétól pedig megtudtuk, hogy a jövőben a témák között szerepelni fog még a karrier, az üzlet vagy a bank, mint olyan nagyon fontos területek, amik szervesen kapcsolódnak az egyetemhez.

A film és a közgazdaságtan kapcsolatának egy izgalmas vetületéről, illetve forrásáról Gusztáv mesélt. „Richard H. Thaler, amerikai közgazdász, azért kapta a Nobel-díjat, mert kimunkálta a

viselkedési közgazdaságtant. Ezzel pedig úgy mond „újra feltalálta a spanyolviaszt”, mivel rávilágított arra, hogy a közgazdaságtan nem formalizálható teljesen, mivel a szereplői emberek. Az emberek pedig nem tudnak elvágólagosak lenni, csupa racionális döntéssel és erénnyel. A filmvilág és az irodalom pedig éppen ezzel, az esendő, nem idealisztikus emberrel foglalkozik.” Tehát így jön össze az, először nagyon távolinak tűnő, gazdaságelmélet és a film, többek között azzal a céllal, hogy puhítson a racionalitásunkon. „Egy makroszintű kapcsolódásból térhetünk vissza a mi mikroszintű vetítésvásznunkig, a filmklubig” – teszi még hozzá.

Az eddigi tapasztalatok alapján nagyjából tíz-tizenkettő fő szokott jelen lenni a klubon, ami ideális létszám az utána lévő beszélgetésre, ami mondhatni kötelező kelléke egy ilyen egyetemi programnak. Fontos megemlíteni azt is, hogy egy diákszervezethez hasonlóan tömöríti az egyetem három

karának hallgatói, ezzel lehetőséget biztosítva a különböző szemléletek ütköztetésére. „Az online világ késői élvezőjeként nagy rajongója vagyok az offline, vagyis a személyes találkozásoknak, beszélgetéseknek. Magam is kaptam új értelmezési szempontokat a legutóbbi vetítés után, és minden helyet fontosnak érzek, ahol valamilyen közösség formálódhat. Ennek pedig egy ilyen klub az egyik legjobb terepe.” – foglalja össze Júlia. A filmvetítés utáni beszélgetéseket Gusztáv moderálja és arról számol be, hogy mennyire más tapasztalatokkal szokott hazamenni, mennyire érdekes, hogy egyes csoportokban van-e egy-két olyan vállalkozó szellemű hallgató, aki beindítja a beszélgetést, vagy pedig neki kell egy kvázi „előadást” tartania.

Mivel a klubnak összesen három eseménye volt, nem beszélhetünk még törzsközösségről, esetleg csak olyan érdeklődő diákokról, akik több filmet is megnéztek már. „Pilot-projektként indultunk, reméljük, hogy kialakul a stabil törzsközösség, akikkel havonta egyszer találkozhatunk, hiszen a heti vetítések nem lennének reálisak.” – erősíti meg Juli az állítást és kiemeli azt is, hogy a havonta egy találkozás abszolút nem negatívumként értelmezendő, hiszen nagyszerű, hogy mennyire széles körű az egyetemen a programkínálat. ✍

SLEEPING BEAUTY PROJECT

A MU SZÍNHÁZBAN

KEMÉNY GABRIELLA ▾

A darab leírásában a következő áll: „Az előadás nézője egy élményközpontú esemény résztvevője, amelyet adott esetben ő maga működtet. A Sleeping Beauty Project a belső világunk és a külső valóság közti átmeneti térbe invitálja a nézőt.” Ez alapján bevallom, fenntartással kezeltem a performanszt – nem vagyok híve a néző nagymértékű bevonásának, mert az a tapasztalatom, hogy a közönség konfortzónájából való kirángatásának ez egy olyan módja, ami gyakran nemkívánatos és nem a katarzist szolgálja.

Azonban a Sleeping Beauty Project esetében nem erről van szó: a performansz valóban önműködtető. Adott néhány néző összezárva egy gigantikus, fekete kockába, és egy futurisztikus jelmezbe öltözött táncos, aki a hangjával vezeti őket. A kocka maga Tartarosz, mely állandóan változik. A fények, a hangok és az effektek segítségével a káosz birodalmában találjuk magunkat, egyik pillanatban egy drón zizeg a fejünk körül, a következőben a tánc zaja, a füst és a zene fog minket körbe.

Mindeközben az egymás felé fordított székeken a néző a többiek

arcát figyeli, nézi a reakciókat, a változást, a meditációs békét és az izgalmat. Már akién – mivel az

előadás első pár percében a táncos közölte velünk, hogy a darab végére valószínűleg átrendeződnek

a viszonyaink, megváltoznak az érzéseink és elképesztő látomásaink lesznek, nyilván hatalmas elvárásokkal ültem ott, amelyekből semmi sem teljesült. Számomra hosszúnak és unalmasnak hatott az az egy óra, a monológok félkésznek, az apokaliptikus hangulat pedig egyáltalán nem különlegesnek vagy erőteljesnek.

Az előadást azoknak ajánlom, akik színházba oltott meditációs tréningen szeretnének részt venni, akik hisznek az aura létezésében, akik szeretik a lassú átalakulásokat és a modern táncok világát – ők bizonyára jobban fogják élvezni nálam. ✎

MIHEZ KEZDJÜNK BEJGLIEVÉS KÖZBEN?

PÁSZTI ESZTER ▾

A téli szünetben, amikor végre bezárnak az üzletek, nem kell bemenni az irodába, megszűnik a hétköznapi, szokásos rohanás, az emberek szert tesznek egy kis szabadidőre, amit sokszor a szeretteik körében egy kis nyugodt szórakozással próbálnak kitölteni. De mennyire mondható szórakoztatónak huszonegyedszerre is végignézni a Reszkesettek betörők! összes részét, vagy együtt sírni Cameron Diazzal a Holiday végén. És a nagyszülőkhöz vezető egész úton a Jingle bellst, és az All I want for Christmast hallgatni? Íme pár ötlet, ha idén valami másra vágynál.

Lehet, hogy a tévécsatornák nem tudnak róla, de van élet az Igazából szerelmen és a Grincsen túl is. Ha unod a csöpögős filmeket, nézd meg Tim Burton Karácsonyi lidércnyomását, vagy a Drágán add az életedet! Ha mégis valami szerelmesre vágynál, akkor is találhatsz olyat, amit még nem tudsz kívülről. Jó program lehet megnézni a Lebilincselő karácsonyt, de a Szerelem a végzetlen is romantikus kikapcsolódást nyújthat, és talán még nem tartozik a „lerágott csont” kategóriába. Ha pedig az egész családnak keresünk kikapcsolódást, ott van a Karácsonyi ének, de természetesen szigorúan csak miután elolvastuk Dickens klasszikusát.

Manapság, ha jön a karácsony, jellemző, hogy az egész család befekszik a tévé elé, és el sem mozdul onnan, amíg nem muszáj, pedig számos más lehetőség is van a kikapcsolódásra. Nincs is jobb a kellemes fenyőillatban, a kandalló előtt, az ajándék pihe-puha takarónk alatt egy könyvvel tölteni az estét. Erre

tökéletes megoldást jelenthet egy Dickens könyv, Erich Kästner *A repülő osztálya*, vagy akár Agatha Christie karácsonyi krimijeinek egyike.

Természetesen, ha összeszedjük magunkat és punnyadás helyett inkább kicsit kimozdulnánk, akkor sem fogunk unatkozni. A Dickens klasszikusának a színpadra vitt vál-

tozatát, az *Isten pénzét* szinte egész decemberben nézhetjük az Operettszínházban. Az Operában az elmaradhatatlan Diótörő évről-évre nagyszerű ünnepi hangulatot tud varázsolni, de az Erkel Színház Bohém kiskarácsonya is tökéletes, hogy feldobjuk a karácsonyesténket.

Tehát, ha úgy döntenénk, hogy idén felfrissítjük a karácsonyi kulturális szórakozást nyújtó palettánkat, még több mint egy hónapunk van, hogy beszerezzük a jobbnál-jobb filmeket és az olvasnivalókat. Ha pedig mégis a jól bevált örök kedvencnél maradnánk, azt sem kell szégyellnünk, ha az egész család együtt szórakozik rajta, az is nyújthat felejthetetlen élményt. ✎

LEÁLDOZÓBAN A SZEXUÁLIS BÁNTALMAZÁS KORA?

CSONTOS KATA

A #metoo október 15-én indult világhódító útjára, az amerikai filmipar történetének legnagyobb szexuális erőszak botrányának kirobbanása után. Az egyik legsikeresebb producer, Harvey Weinstein ellen felhozott vádak egész lavinát indítottak el, aminek következtében nem csak az ő áldozatait, de általánosságban a szexuális abúzust átéltők elkezdtek megosztani saját történeteiket.

Magát a hashtag-et még 2006-ban hozta létre Taran Burke aktivista, de Alyssa Milano színésznő Twitter bejegyzése révén vált világszerte ismertté. Milano arra kérte a követőit, hogy akit valaha ért szexuális zaklatás, csak annyit írjon ki a közösségi oldalára, hogy „engem is”. A színésznő tweetjét eddig több mint huszonezren osztották meg, de milliók csatlakoztak a megmozduláshoz más közösségi oldalakon is. Harvey Weinstein producerként olyan filmeket vitt sikerre, mint a Ponyvaregény, Az angol beteg, vagy a Kill Bill. Mindemellett évtizedek óta szexuálisan zaklatott nőket. Többek között Kate Beckinsale, Angelina Jolie, Ashley Judd és Gwyneth Paltrow számolt be sérelmekről. A producer viselt dolgairól sokan tudtak, eddig mégis csöndben maradtak az elkövető tekintélyére, szakmai elismertségére való tekintettel. Weinstein karrierje most derékba tört: eltávolították a saját cégéből és a készülő projektjeiről levették a nevét, az ügyvédje felmondott, és a felesége is elvált tőle. Bár hivatalosan még nem indult eljárás Harvey Weinstein ellen, az már most egyértelmű, hogy a szexuális zaklatást, illetve a hatalommal való visszaélést nem lesz annyira könnyű szőnyeg alá söpörni, mint korábban.

A botrány hozadéka, hogy egyre több művész – nők és férfiak egya-

ránt – áll elő saját történetével. Panaszt emeltek Kevin Spacey, Dustin Hoffman, Jeremy Piven, George H. W. Bush, Gianni Versace és Lars Von Trier ellen is. A közösségi médiának köszönhetően egyre nehezebb eltussolni ezeket a dolgokat, bár láthatóan nem minden esetben sikerül elérni a kívánt hatást: hiába derültek ki rettentő dolgok Donald Trumpról, ez mégsem befolyásolta sem a megválasztását, sem az elnökségét, és Woody Allen csillaga is háborítatlanul ragyog Hollywood egén attól függetlenül, hogy nevelt lánya évekkal ezelőtt vallott arról, hogy Allen gyermekkorában molesztálta. A botrány magyarországi vonatkozása a Marton László-ügyben csúcsozott ki. Eddig tíz nő állítja, hogy a neves rendező molesztálta őket. Az ügy nyílt titoknak számított a szakmabeliek körében, de inkább mindenki elfordította a fejét.

A szexuális zaklatást és erőszakot elsősorban a titkossága élteti. A statisztikák szerint az áldozatok az esetek többségében nem jelentik a zaklatást senkinek, és a legkevésbé esetben terelik jogi útra az ügyet. A legtöbbször a szenvedő felek attól félnek, hogy kegyvesztetté válnak. Ezt alátámasztja az a statisztika, ami alapján a zaklatás miatt panaszkodók 75%-a tapasztalt valamilyen megtorlást a munkahelyén később.

A szexuális abúzus a nők elleni erőszak és a nemi alapú diszkrimi-

náció egyik fajtája. Definíciója alapján szexuális zaklatásnak számít minden szexuális jellegű, nemkívánatos testi, szóbeli vagy non-verbális magatartás, melynek célja vagy hatása egy másik személy méltóságának megsértése. A zaklatás elszenvetői rendszerint megalázva érzik magukat, súlyosabb esetben félnek és erősen traumatizálódnak. Az áldozat gyakran magában keresi a hibát, ami depresszióhoz és önpusztító magatartásokhoz vezethet.

Magyarországon a szexuális zaklatás megszüntetésének legkevésbé hatékony módja a jogrendszer igénybe vétele. A jelenleg rendelkezésre álló jogszabályok közül az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség biztosításáról szóló törvény alapján lehet leginkább jogorvoslathoz folyamodni. Ez alapján zaklatásnak minősül minden az emberi méltóságot sértő, szexuális vagy egyéb természetű magatartás, amelynek célja vagy hatása valamely személlyel szemben a megfélemlítő, megszegényítő vagy támadó környezet kialakítása.

A magyar jog szerint független bírósági ítélet alapján dől el, hogy egy adott cselekmény zaklatásnak, szexuális erőszaknak, szemérségtésnek vagy a személyi szabadság megsértésének minősül-e. A büntethetőség az eset megtörténte után eltelt a cselekményért kiszabható felső büntetési tétellel megelőző év (és legalább öt év) után

évül el. Szexuális erőszak esetében az elévülési idő nyolc év. A Marton László vádlóival történt esetek a vallomások szerint legalább tíz évvel ezelőtt, de inkább régebben történtek, tehát a jelenlegi információk alapján Martonnak nincs olyan cselekedete, amelynél a jogi felelősségre vonás felmerülhet. Az ebben az ügyben felmerült kéretlen fogdosások amúgy zaklatásnak, szemérségtésnek minősülhetnek, amelyek maximális büntetési tétele két-három év szabadságvesztés.

Ettől függetlenül – még ha jogi lépésekre nem is kerül sor – rengeteg zaklatási ügy került felszínre, amit nem lehet többé nem figyelembe venni. Az évtizedek óta tartó, nyílt titokként kezelt, de nyilvánosság elől elrejtett ügyek esetén még mindig gyakran felmerül az áldozat okolása. Áldozathibáztatásról akkor beszélünk, mikor a történetekhez tudatosságot, érdeket rendelünk, például mikor azt mondjuk, hogy az illető tudatosan ült be abba a bizonyos autóba, és ezzel mintegy okot adott a visszaélésre. Persze lehet, hogy az áldozat valóban naivan vagy félreérthetően viselkedett, de ez nem jelenti azt, hogy indokot szolgáltatott ahhoz, hogy zaklassák vagy megerőszkolják. Ugyanekkor felmerül a kérdés, hogy ha az áldozatról feltételezzük, hogy másként is cselekedhetett volna, miért nem tesszük fel ugyanezt az erőszaktevőről? 🐦

LEGYEN ÖN IS JEGYBANKÁR!

OBERFRANK BALÁZS ▾

Közös tanulmányi versenyt indított a Magyar Nemzeti Bank (MNB) és egyetemünk Hallgatói Önkormányzata (HÖK), a háromfordulós megmérettetés ebben a hónapban ér a végéhez. A téma a monetáris politika, aminek kapcsán az induló csapatoknak olyan problémákkal kellett megküzdniük, amelyekkel az MNB-ben nap, mint nap találkozunk.

A Monetáris Politikai Versenyt 2016 ősze után immár másodsorra rendezik meg. A küzdelemre háromfős csapatokban jelentkezhetek a hallgatók, a csapattagok ugyanakkor bármely hazai egyetemről érkezhettek, képzési szinttől és tudományterülettől függetlenül. A verseny koncepciója az MNB oktatási stratégiájába is illeszkedik, mivel a jegybank kiemelt célként kezeli a pénzügyi kultúra erősítését, az egyetemi hallgatók körében pedig különösen a közgazdasági gondolkodás fejlesztését.

A többlépcsős lebonyolítás első fordulójában a csapatok egy online tesztet töltöttek ki: 1 óra alatt 60 feleletválasztós kérdésre kellett válaszolniuk. Itt a közgazdasági alapkérdésekre kérdeztek rá, értelemszerűen a tematika főképp a gazdaságpolitikához és a monetá-

ris politikához kötődött, de alapszakos tantárgyak (Vállalati pénzügyek) anyagai is előkerültek. A kérdések nagy része ugyanakkor összekapcsolható volt azokkal a tárgyakkal, amelyeket az MNB Tanszék oktatói tartanak egyetemünkön. Abban, hogy a kérdések megválaszolásához elég volt-e az alapszakos tudás vagy a pénzügyi műveltség, a résztvevők sem

értettek egyet: valaki szerint igen, valaki szerint nem.

A második fordulót a Corvinuson rendezték. Ide már legfeljebb csak 15 csapat juthatott be, a lexikális tudás helyett pedig az önálló gondolkodás és a gazdasági aktualitásokkal kapcsolatos tájékozottság került előtérbe. A csapatoknak 1-1 előre megadott témából kellett előadást készíteniük, majd

azt a helyszínen bemutatniuk egy szakmai zsűri előtt. Az előadások a monetáris politika aktuális kihívásaihoz és jegybankok jelenlegi tevékenységeihez kötődtek (például az eszközvásárlási programok várható hatásai). A csapatokat három szekcióba rendezték és az egyes szekciók győztesei jutottak be a döntőbe.

A végső fordulót december 6-án rendezik meg az MNB épületében. Itt tulajdonképpen egy olyan szimulációs játékban vesznek részt a döntősök, ahol monetáris politikai döntéshozóként a beérkező „valós” gazdasági adatokra kell reagálniuk, rövid közleményeket megfogalmazniuk. Döntéseiket ezt követően az MNB szakértői zsűrije előtt is meg kell védeniük egy „sajtótájékoztató” keretében. Az első három helyezett csapat pénzdíjazásban részesül, a nyertesek fejenként 250 ezer forintban. ✍

EGYENLŐSÉG ÉS KIREKESZTÉS

Az Európai Unióban az egyenlőség követelménye a szerződéseken, mint alapvető érték jelenik meg és a Európai Unió Alapjogi Chartájának része a diszkrimináció tilalma. Az Európai Unió Jogérvényesülési Főigazgatóságának Emberi jogok, egyenlőség és polgárság program és pilot projektek 2014 elnevezésű programja által támogatott PAL projekt jogi jelentésében tekintette át Emberi Jogok Európai Bírósága roma közösségeket érintő eseteit.

Az Emberi Jogok Európai Bírósága gazdag esetjoggal rendelkezik etnikai hovatartozáson alapuló oktatási diszkrimináció témájában. Az eddigi munkája során a bíróság elítélt olyan nemzeti szegregációs gyakorlatokat, melyek nem megfelelő felvételi vizsgák félrevezető eredményein alapultak, elítélt iskolán belüli külön roma osztályokat alakító szegregációt, és „önkéntes”, a középosztály gyermekeinek másik iskolába való beiratkozásával megvalósuló „white flight” típusú szegregációt is. A bíróság többször is kihangsúlyozta a roma emberek speciális státuszát, vagyis, hogy sérülékeny helyzetük miatt speciális védelemre szorulnak. Szintén

Kép: Romani Early Years Network, LinkedIn

elismerte, hogy a szegregáció a hátrányos megkülönböztetés egy közvetett formája, és elfogadott számos különböző bizonyítékformát, melyekre diszkriminációs per, sőt rendszerszerű diszkriminációs per alapozható.

A bíróság kötelezettséget is megállapíthat az államok részére, hogy a múlt diszkriminációjából eredő rendszerszerű hátrányokat pozitív intézkedésekkel ellensúlyozzák.

Ezen intézkedések felülvizsgálatakor szigorú ellenőrzés szükséges ahhoz, hogy meg lehessen bizonyosodni arról, hogy az állam teljesítette-e az egyezményben vállalt követelményeket. Végül, a bíróság többször is kijelentette, hogy a beleegyezés (például szülői beleegyezése) nem tekinthető érvényesnek, ha az egyben a diszkrimináció tilalmát jelentő jog feladását jelenti.

A foglalkoztatáshoz való jog, habár védendő alapvető jog az európai jogrendszerben, nem rendelkezik jelentős esetjoggal. A jelentések szerint emögött a hátrányos megkülönböztetés áldozatainak a jogsértés jelentésétől való vonakodása, illetve a jogrendszerben való bizalom hiánya húzódik.

Az Európai Unió Bíróságán idáig mindössze egyetlen ítélet született a roma népességhez kapcsolódóan, (amely ügy ugyan nem érinti sem az oktatást, sem pedig foglalkoztatást), mégis jelentősnek mondható a roma jogok védelme szempontjából.

A teljes jelentés elérhető angol nyelven a Projectpal.eu weblapon. ✍

ÚJ FÖLDTÖRTÉNETI KORBA LÉPHETÜNK

ALMÁSI FANNI ▸

Az Egyesült Államokat és a Karib-térséget sújtó hurrikánok, a Bangladesben és Nepálban pusztító monszun vagy a kaliforniai erdőtüzek hírére az egész világ felkapta a fejét, de egy újabb természeti katasztrófa esetén az előzőt szinte már el is felejtettük. Az utóbbi években egymást érték a környezeti csapások, melyek kialakulásához az emberi faktor legalább olyan mértékben hozzájárult, mint a természetes hatások. Eljött a fordulópont, mikor a humán tényezők legalább annyira befolyásolják a bolygó életét, mint maga a természet. A Nemzetközi Rétegtani Bizottság munkacsoportja ezért az új, az antropocén kor felvételét javasolja a földtörténeti korok közé.

A Föld életét geokronológiailag különböző időtávokra osztjuk, melyeket általában olyan jelentős események választanak el egymástól, mint a nagymértékű fajmegjelenés- vagy kihalás. Jelenleg a negyedidőszakban élünk, azon belül is a holocén („jelen”) korban, ennek kezdetét körülbelül 11700 évvel ezelőttre, az utolsó nagy jégkorszak végére tesszük, amikor a Föld mai képére formálódott. Az ezt megelőző, periodikusan változó időjárási jelenségek után beköszöntött egy olyan klimatikus stabilitás, mely lehetővé tette a civilizáció és a mezőgazdaság kialakulását. A holocénben tehát már jelen van a modern ember, a többi időszakhoz viszonyítva pedig ez a kor lényegesen rövidebb.

Milyen érvek szólhatnak egy új földtörténeti kor bevezetése mellett?

Az antropocén kor fogalma nem új keletű, már a 2000-ben kialakult, neve a görög antroposz, („ember”) szóból ered, utalva ezzel a társadalom megnövekedett szerepére a Föld változásaiban. Bár az még vitatott, mikortól számítsák az új éra kezdetét, a legtöbben ezt a huszadik század közepére teszik. A városi és a teljes népesség száma, a mezőgazdasági termelés mértéke valamint az energia- és vízfelhasználás ekkor indult ugrásszerű növekedésnek, emellett 1945-ben kezdődtek a kísérleti atomrobbantások melyek által olyan radioaktív részecskék is el tudtak terjedni a Földön, melyek a természetben korábban

ritkán vagy alig fordultak elő. Az ipari termelésnek és a fosszilis tüzelőanyagok égetésének köszönhetően az üvegházhatású gázok légköri jelenléte nagyságrendekkel sokszorozódott, az évente termelt háromszázmillió tonna műanyag sem fog egyhamar lebomlani.

A második világháború befejezése után következő növekedésnek ökológiai ára van, ezek hatásai javarészt visszafordíthatatlanok. A természetes fajpusztulást többszörösen felgyorsítja az átlaghőmérséklet növekedése, az óceánok és a levegő szennyezése, valamint természetes élőhelyeik kipusztítása, a jelenlegi trendeket követve pár évszázadon belül a mostani fajok hetvenöt százaléka már nem lesz fellelhető. A műtrá-

gyázással annyi nitrogén kerül a talajba, amennyire több milliárd éve nem volt példa. Az emberiség által végzett pusztítást még az is észrevenné, aki semmilyen bizonyítékkal nem rendelkezik afelől, hogy valaha is itt éltünk. Vészesen megközelítettük bolygónk eltartó képességének határát.

A földi élet az elmúlt évszázadban példátlan változáson ment keresztül, ám annak ellenére, hogy kiemelkedtünk a bolygót alakító tényezők közül, még nem egyedül mi birtokoljuk azt. Az antropocén kor Nemzetközi Rétegtani Bizottság által való elkülönítése és jóváhagyása azt a tényt is ratifikálná, hogy az emberiség ténylegesen rendelkezik Föld-formáló erővel, melyet annak megóvására is felhasználhatnánk. ✎

MIRE KÖLTI A LEGTÖBB PÉNZT EGY MAI FIATAL?

HENCZ TAMARA ▾

Nem az alkoholra. Egy, az SPCE lakáskiadók és diákbérlők közötti kapcsolattartó mobilalkalmazás által megrendelt felmérés szerint a 2007 és 2017 között diplomázott brit fiatalok kiadási listáján a szeszesitalra szánt összeg az utolsó helyek egyikét foglalja el. Átlagosan havi 68 fontot (körülbelül 23-24000 forintot) költenek alkoholra, de a megkérdezett kétezzer ember 18 százaléka egyáltalán nem költ erre.

AZ egészséges életmód-
ra azonban átlago-
san 120 fontot, kö-
rülbelül 41 ezer forintot költenek
el havonta, beleértve a sportolást
is. Ez az összeg az elmúlt húsz év
átlagának majdnem négyszerese.
Másfélszeresére nőtt az élelmi-
szerre kiadott összeg is, beleértve
a még szüleikkel élőket is. A
legtöbb pénzt a fiatalok lakhatá-
sa igényli, átlagosan 274 fontot
költenek havonta. Hasonlóan
nagy összeget, 235 fontot adnak
ki havonta a közlekedésre.
Egy másik forrás, a Charles Schwab
jelentése szerint a mai fiatalok
gyenge pontját a megtakarítás
jelenti, többségüknek egyáltalán
nincs félretett pénze, s az American
Institute of Certified Public
Accountants (AICPA) felmérésében

megkérdezett fiatalok 70%-ának az
jelenti az anyagi biztonságot, hogy
be tudják hónap végén a számlákat
fizetni.

A mai fiatalok a 2008-as válság
következményeképp bizalmatlanok
a pénzügyi rendszerrel, tanács-
adókkal szemben, ezért kevesebb
befektetést vállalnak.

A Forbes szerint a mai fiatalok
életfelfogása is eltér az idősebb
generációkéétól. A megkérdezettek
sokkal inkább élményorientáltak,
nem a birtoklás vágya a fő ösztönző
erő. Eszerint a fiatalok a szerzett
élmények alapján márik saját sikere-
iket, hiszen az élmények finanszíro-
zása nem kevés pénzt emészt fel.

Az Investopedia szerint nem
tartják valószínűnek, hogy sikerül
annyi idősen saját lakást vásárolni,
családot alapítani, mint szüleiknek,

ezért máshogy viszonyulnak a kü-
lönöző életszakaszokhoz, kevésbé
fontos számukra a saját ingatlan.

Ha mégis tárgyak vásárlásáról
van szó, 70 százalékuk olyan ruhá-
kat, technikai cikkeket szeretnének
maguknak, amelyeket a környe-
zetükben lévőek használnak, s ezek
miatt gyakran késnek a számlák
befizetésével, s szülői támogatásra
szorulnak.

A statisztikák szerint nemek
között is megfigyelhetők különbsé-
gek. A férfiak számára fontosabb,
hogy lépést tartsanak ismerőseik-
kel, a nőknél inkább a megtakarítás
áll az első helyen.

Itthon 14-18 éves fiatalok többsé-
ge már rendelkezik bankkártyával,
amellyel átlagosan havi 14 ezer
forint értékben vásárol, a 18 év fe-
letti, még nem kereső fiatalok pedig

körülbelül 43 ezer forintot haszná-
nak fel egyenlegükről.

A hazai Y és Z generáció vásár-
lási szokásai eltérnek egymástól. A
Z generáció tagjai jórészt még nem
élnék önálló életet, s a megkér-
dezettek alapján sokat költenek
szórakozásra, hobbijukra, ruhákra
és egyéb nélkülözhető cikkekre,
gondolkodásuk nem pénzközpon-
tú. Az Y generáció 30 százaléka
él már csak otthon, ezért a tíze-
zer megkérdezettből a legtöbben
állandó kiadásokat fedeznek
pénzükből, élelmiszert vásárolnak
és a számlákat fizetik ki. Ha az
egyszeri kiadásokat vizsgáljuk,
ott is megmutatkozik a generációk
közötti különbség. A Z generáció
legtöbbször mobiltelefonra, az Y
pedig általában lakberendezési
tárgyakra költ. 🐦

PÁLYÁZATI FELHÍVÁSOK

TOVÁBBI INFORMÁCIÓ

A PÁLYÁZATOKAT KEZELŐ
TEMPUS KÖZALAPÍTVÁNY
HONLAPJÁN TALÁLHATÓ:

WWW.TKA.HU

COLLEGIUM HUNGARICUM

→ Bécsi központi közgyűjteményekben, levél- és kéziratárakban, könyvtárakban, múzeumokban és egyetemi vagy állami kutatóhelyeken végzett általános elméleti, forrásfeltáró és forrásfeldolgozó kutatásokat támogató ösztöndíjprogram. Határidő: 2017. december 20.

CEEPUS HÁLÓZATI PÁLYÁZATOK

→ Pályázat felsőoktatási karok/tanszékek számára, nemzetközi együttműködések (hallgatói és oktatói cserék) létrehozására. Határidő: 2018. január 15.

ÁLLAMKÖZI ÖSZTÖNDÍJAK / NYÁRI EGYETEMEK

→ Pályázat klasszikus kétoldalú államközi oktatási megállapodásokban biztosított nyári egyetemi programokon való részvételre felsőoktatási intézmények hallgatói, oktatói számára. Határidő: 2018. január 16.

ÁLLAMKÖZI ÖSZTÖNDÍJAK / OKTATÓI ÉS KUTATÓI TANULMÁNYUTAK

→ Egyetemi, főiskolai oktatók, kutatók, kutatóintézetek munkatársai, valamint a különféle művészeti ágak képviselői nyújthatnak be pályázatot rövid és hosszú időtartamú tanulmányutakon való részvételre. Határidő: 2018. január 16.

ERASMUS+ FELSŐOKTATÁSI FEJLESZTÉSI PROJEKTEK

→ Ez a pályázattípus az Európai Bizottság által 1990 óta működtetett Tempus program folytatása, amely 2014-től az Erasmus+ programon belül működik tovább. Határidő: 2018. február 8.

ÁLLAMKÖZI ÖSZTÖNDÍJAK / TELJES KÉPZÉSEK

→ Pályázat klasszikus kétoldalú államközi oktatási megállapodásokban biztosított teljes graduális vagy doktori képzéseken való részvételre. Határidő: 2018. február 13.

ÁLLAMKÖZI ÖSZTÖNDÍJAK / RÉSZKÉPZÉSEK

→ Pályázat 5 vagy 10 hónapos külföldi egyetemi/főiskolai résztanulmányok folytatására. Határidő: 2018. február 13.

CAMPUS MUNDI RÉSZKÉPZÉSEK

→ A pályázat célja, hogy ösztöndíjat biztosítson felsőoktatási hallgatóknak olyan mobilitási programok megvalósításához, amelyeket államközi egyezmények biztosítanak a Stipendium Hungaricum Program partnerországjaiban. Határidő: 2018. február 25.

CAMPUS MUNDI ÖSZTÖNDÍJ KÜLFÖLDI SZAKMAI GYAKORLATHOZ

→ Pályázni folyamatosan lehet 2018. február 28-ig

CAMPUS MUNDI ÖSZTÖNDÍJ KÜLFÖLDI RÉSZKÉPZÉSHEZ

→ Pályázni folyamatosan lehet 2018. március 30-ig